

NOUVA

rock'n'roll

magazin N3

R.W. FASSBINDER

EXOGRAPHY

RÉM

DUDÁS LAJOS

KISPÁL ÉS A BORZ

TROTTEL

MEGJELENT!

RECORD

CPG

"MINDENT MEGESZÜNK!"

CÍMŰ KAZETTÁJA

HISZTÉRIA

"NE FOGD BE A SZÁD"

LP+MC

LEUKÉMIA

"KÖZEL A FEJHÁJLÍTÓ-GÉPHEZ"

CD+MC

TROTTEL

"THE SAME STORY..."

LP+CD+MC

KAPHATÓ A BOLTOKBAN
VAGY MEGRENDELHETŐ
UTÁNVÉTEL:
TROTTEL DISTR. BP.
1011 Hunyadi u.4.

TROTTEL RECORDS

NOUVA

1993 MÁJUS Harmadik szám

Rock and Roll

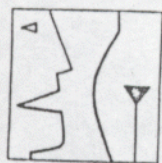
Levélcím: Szentes, Pf.:102. 6601

Szerkeszti: Arató Mátyás

Rakk László

Kiadja: FANATIC MŰHELY Szentes

Bevezető HELYETT

NE

NE

DA

DA

TARTALOM

FANATIC MŰHELY.....	4
HIRZSÁK.....	5
SUZANNE VEGA.....	6
KISPÁL ÉS A BORZ.....	7-9
EXOGRAPY.....	10-14
EINSTRÜZENDE NEUBATEN..	15
1992 LEMEZEI.....	16-17
LÁTÓSZÖG.....	18-19
NEWS.....	20
R.E.M.....	21
CZESLAW NIEMEN.....	22-23
DUDÁS LAJOS.....	24-26
FILMHIREK.....	27
R.W. FASSBINDER.....	28-29
NARKÓ-MÁGIA.....	30

TERJESZTÉS

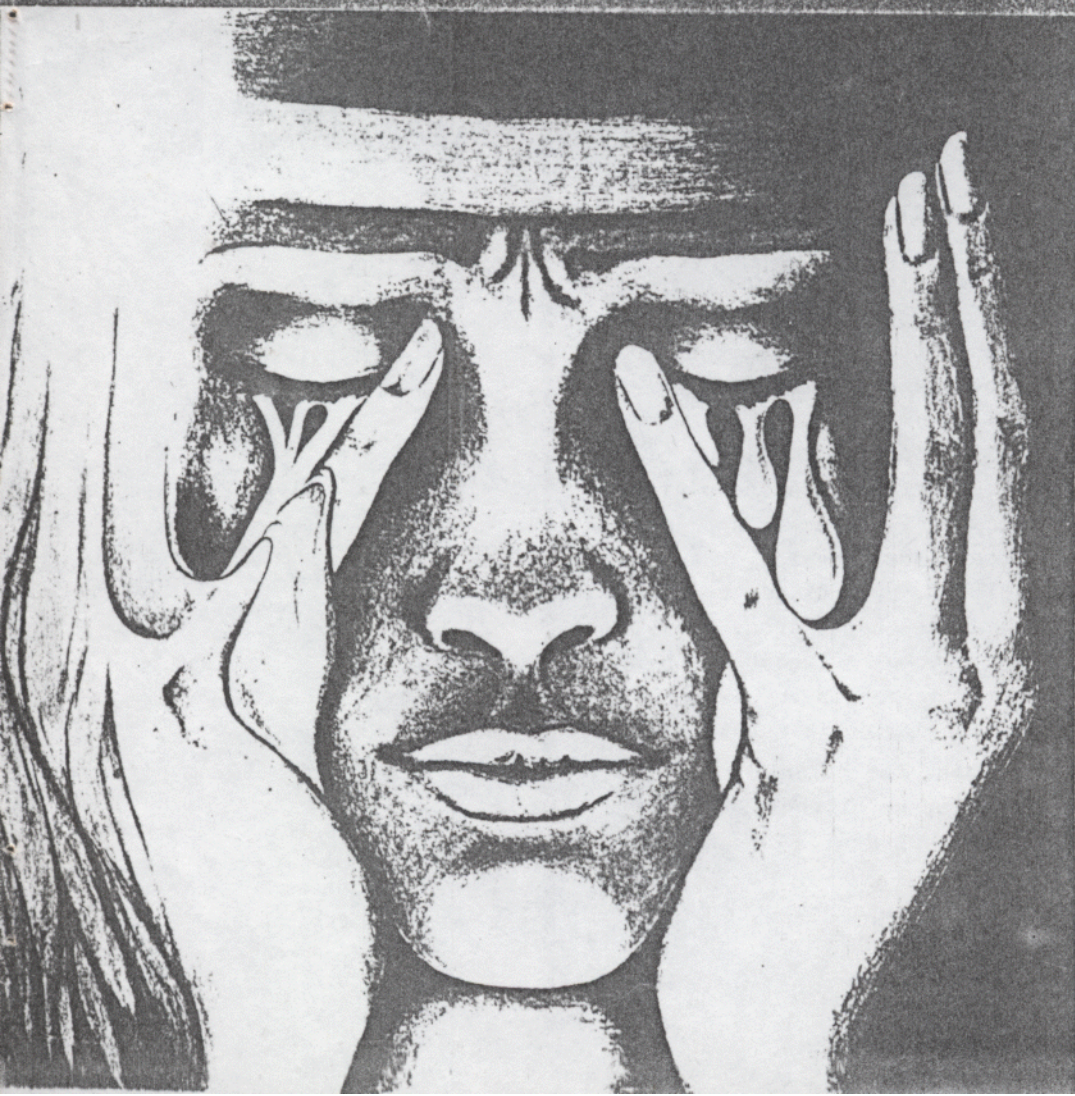
MC/LP

TROTTEL: Borderline syndrome
TROTTEL: Your sincere innocen..
TROTTEL: The final salute...
TROTTEL: The same storie....
LEUKÉMIA: Közel a felhajtó géphez
MONASTERY: Far from Christ
AMD: A háború borzalmai
DOG FACED HERMANS: Live Szentes
BORGHESIA: 4x12.
NIKAD VISE "TITO/Jugo HC Thrash 01

KIADVÁNYOK

MÁSODIK LÁTÁS N6
ORDITÓ EGÉR N"2
GENYO SZIVO DISTROY N"5
A BÚVÁROK REMÉNYKEDNEK N"4
ANYAGCSERE N"1
JOY DIVISION emlékfűzet
JOY DIVISION szövegfüzet
HISZTÉRIA: szövegfüzet
TROTTEL: szövegfüzet
ZORÁN S. WITCH: Life is...
MOZGALOM N"6
TANKCSAPDA könyv
HETEDIK N"1=2

N. A. E. / KATHARSIS

SZENTES

A Fanatic Műhely 1993 márciusában volt két éves. Az alapító tagok mára egy fő kivételével teljesen kicserélődtek.

A tavalyi év legjelentősebb eseménye - állandó klubot nyitottunk a Sportszálló legfelső emelétén. A klub Narancs Klub - Drogambulancia néven működik. Azért Narancs Klub, mert legfőbb támogatónk továbbra is a EIDESZ Narancs Alapítványa. Drogambulancia pedig azért, mert a helyiségben tilos az alkohol- és drogfogasztás, valamint a dohányzás. A Fanatic fő profiljának továbbra is a koncertek szervezését tartjuk. Főleg úgynevezett alternatív zenekarokat hívunk meg, de alkalmanként fellépési lehetőséget biztosítunk jazz, folk és rockzenekaroknak is. Az országosan ismert zenekarok mellett próbálunk bemutatkozási lehetőséget biztosítani helybeli zenekaroknak is.

1992-ben három külföldi zenekart is felleptettünk Szentesen. Egy londoni, egy bácskátopolyai és egy skót zenekart. A koncertek mellett anyagi lehetőségeinkhez mérten próbálunk egyéb kulturális programokat szervezni. Ilyen volt például tavaly áprilisban a költészet napja alkalmából Földes László /Hobó/ József Attila estje.

A klubban hétfőnként videó-mozi működik. Külföldi és magyar művészfilmekkel a műsoron.

Van két, alkalmanként megjelenő folyóiratunk is: az Életjel és a Nouva magazin. Az Életjel szentesi amatőr kulturális fanzine, a Nouva pedig rock n roll magazin.

Működésünkhöz az anyagi fedezetet kizárólag pályázatok útján biztosítjuk. Eza működési forma viszont sajnos nem teszi lehetővé a folyamatos programok szervezését. Ha van pénzünk, havonta több programot is le tudunk bonyolítani, de olyan is akad, hogy hetekre, hónapokra fel kell függeszteni tevékenységünket.

Az anyagi nehézségeken túl az utóbbi időben két súlyosabb problémával is szembe kell néznünk, amelyek jelentősen viszásvetik, ill. akadályozzák működésünket. Ez az erőszak és az italozás. Betört ablakok, széttört mosdókagylók, összehsprézett falak, széttört székek jelzik egy szűk, de igen hatékonyan "dolgozó" réteg megjelenését. Bár a drogvészély nem elhanyagolható veszélyt jelent, sokkal súlyosabb problémának tűnik a fiatalok között /is/ egyre jobban elszaporodó alkoholizálás. Nagyon sokan csak úgy érzik magukat igazán jól, ha ital is van a közelükben. Ezt jelenti az a tény is, bár klubunkban szigorúan tilos az alkohol fogyasztása, mégis sokan próbálnak italt becsempészni.

1993-ban változó és nehezedő körülmények között, de tovább folytatjuk munkánkat.

FIGYELJÉTEK A PLAKÁTOKAT!!

FANATIC MŰHELY PROGRAMOK 1992

Január

FLEX /Szentes/
ARZÉN /Szentes/
ENGRAVER /Tiszaövdvár/
koncert.

Február

KULTURÁLIS SZEMLE /Orosháza/
ÁPOLÓK /Miskolc/
IRGALMATLAN NŐVÉREK /Eger/
koncert.

Március

--

Április

FLEX /Szentes/
CSAPADÉK /Csongrád/
TANKCSAPDA /Debrecen/
koncert.
HOBÓ: József Attila est

Május

SZABADSZÁJ FILMSZINIÁZ /Csongrád/
P.G. CSOPORT /Debrecen/
SNATCH /London/

Június

CSAPADÉK /Csongrád/
ENGRAVER /Tiszaövdvár/
FLEX /Szentes/
REX /Kunszentmárton/

Augusztus

FLEX /Szentes/
SUNSTROKE /Szentes/
DOG FACED HERMANS /Skócia/
koncertek.

Szeptember

Indul a FILMKLUB

Október

ABIÓÉL /Gyula/
P.G. CSOPORT Debrecen/
koncert.

November

FACES /Szentes/
SUNSTROKE /Szentes/
HIDEGRONCS /Bp./
NEODADA EAST /Bp./
YAM /Hmvhely/
E.K.A. /Szentes/
SIKOLY /Bácskátopolya/
CSAPADÉK /Csongrád/
TROTTEL /Bp./
koncertek.

Hírsák

A "FACTORY FOR ACTION FOR FOREIGN OF LOGO-LAVIA" nevű szervezet támogatásával nemrég egy album jelent meg "THE DIGNITY OF HUMAN BEING IS VULNERABLE" címen. A lemez célja az ex Jugoszlávia területén dúló háború áldozatainak a megsegítése, valamint a háború valódi okainak a feltárása. Kiadványtőként megjelent egy könyv is, amiben információk olvashatók a háborúról, a háborúellenes kampányról, valamint a lemezen szereplő zenekarokról. Hívósszerint a következőkről: HIPS(Slovenija), Revenge of the carrots(Hollandia), De Lift(Hollandia), Born Against(USA), Dawson(Skócia), Strelnikoff(Slovenija), Tat Tyler(Anglia), Mr 7 Experience(USA), Dog Faced Hermans(Hollandia), LBO(Szerbia), Owerfolk(Horvátország), Homoculus(Lanada), LBO(USA), The 31-Ton Cobra(Hollandia), Defusion(?).

Bővebb információkat a 050 004 050-es telefonszámon lehet kapni, ami egyben a Hollandiában működő AFA szervezet száma is.

Jonny Lydon-nak megjelent a legújabb életrajza, No Irish, No Blacks, No Dogs címen. Fő témája természetesen a Punk, amiről Lydon így vélekedik a könyvében: "Valójában cohasem létezett, a médiák találta ki!" Legérdekesebbek azonban a Sid Vicious-ról szóló részek. Többek között ilyesmit olvashatók róla: "Biztos vagyok benne, hogy Sid szűz volt, míg még nem ismerte Nancy Spungen-t." A könyv a megjelenése után elég vegyes reakciókat váltott ki.

Emlékeznék még Jim Jarmus Mystery Train című filmjének bombán bűmlő portádjára? A szóbanforgó színészbőrű urat Screamin Jay Hawkins-nak hívják, és nemrég jelent meg az új nagylemeze "Stone Crazy" címen.

Mike Hair és Robert Trujillo, a Suicidal Tendencies együttes énekese és basszusgitárosa, tisztán kalandvágyból, még 1991-ben elkészítették egy lemezt aminek a címe: "The plague that makes your body move... its the Infectious Grooves". A lemez akkor, komolytalanulnak tűnhetett, kitérő fordulatában végezhett.

Az akkori mikorokon felhazudva a két zenész úgy döntött, hogy az ökörtűdést folytatják. A napokban jelent meg a második lemezük, aminek a címe: "Sarcophagus ark". Az album talán még örültebb mint az előzője, és hogy a hülyeségnek mennyire nincs határa; nevesekara közön turnover indul a Suicidal Tendencies és az Infectious Grooves.

Új lemeze van PJ Harvey-nak (Rid of me), valamint Bryan Ferry-nak (Taxi).

CELL egy új amerikai együttes neve, akik zenéjükkel a New York-i trasherek, New York Dolls, Heartbreakers, nyomában járnak. Ma amikor már mindenki alternatívnak számít, aki még nem töltötte be a 45, egyik biztos pont a tájékoztatóra az ajánlás, és ha valakit olyanok ajánlanak mint Thruston Moore és Lee Ranaldo akkor arra érdekes odafigyelni. Márpedig a Cell-t a két Sonic Youth gitáros ajánlja, a zenekar tagjai pedig a következők: Jerry Diktonzo, Ian James, Keith Healy, és David Motamed. Lemezüik címe "Slo-Blo", és igen kemény gitárzenére számítson mindenki aki kíváncsi rá!

A The GOATS elsősorban radikális politikai engesztaláság miatt váltak ismertté. Mindez persze hip-hop stílusban hallható, a "Tricks of the shade" című lemezükön, amin vagy 25 szám található. A roppoltrio amit Kato, Madd és Swares alkot, elég kemény szavakat vág az Amerikai kormány és a társadalom fejéhez.

Dalaikban olyasmiről hadarnak mint: az Amerikai indiánok elnyomása /Columbus boath ride/, a politikusok korrupciója /George Bush kids/, vagy az USA leégése a kokain-háborúban /Horiegas coke stand/. Üzeneteik radikálisak /Burn the flag/, üszögzőseik pedig kétségbeesettek /Uncle Scams shooting gallery/. Hip-Hop kabaréjuk, amit a lemezen hallhatunk, először egész másként néz ki. Ilyenkor a színpadon "önök" három fiúhoz csatlakozik még hat zenész /fehérek, feketék, sárgák/, és a nyugodt jazz-rap amivel indulnak lassan átvált örült iramú HC-be, ami hallatán senki nem marad közömbös.

A HOUVA következő számában többek között részleteket olvashattok ANDY WARHOL, PAT HACKETT POPism című könyvéből.

Betekintést nyerhettek a híres FACTORY hétköznapijaiba. Megismerkedhettek NICO-val, A VELVET UNDERGROUND-al, JIMMY HENDRIX-el, JIM MORRISON-nal..... és persze ANDY WARHOL al.

Azt is mondhatnám:

GYERTYALÁNG

Csak találgatni tudok, mi volt SUZANNE VEGA zenéjében az, ami annyira megfogott. Michelle Shocked, Tracy Chapman és a többi keményfejű hölgy, a '80-as évek közepétől Suzanne Vegával együtt csodálatos magabiztossággal olyan dolgokról kezdett el énekelni, amikkel nőknek már jó ideje nem illett foglalkozni. De amíg a többiek munkája az elismerésen kívül különösebb reakciót nem váltott ki belőlem, Suzanne Vega vékony, gyenge hangja viszont teljesen magávalragadott. Nem valami kamaszos bálványimádás volt ez, csak jól esett hallani napközben néha-néha a hangját. Olyan ez, mint amikor beülök az autóba, elfordítom a kulcsot és felbűg a motor. Akkor tudjuk, hogy minden rendben. Indulhatunk.

Ugyanez a helyzet a nagy ősökkel, Joan Baez vagy Joni Mitchell-el is. Kivétel Patty Smith. Ő más. Ő egészen más. És mit ad isten, a második Suzanne Vega lemez producere az a Lenny Kaye, aki valaha Patty Smith-et is kísért. Titkos kapcsolatok, misztikus összefonódások...

Suzanne Vega-ról nagyon nehéz elfogulatlanul írnom. Zavaros kis dalaival, és egy szál gitárjával sorra járta a füstös kis kocsmákat, kemény klubokat, majd a zsúfolásig megtelt koncerttermeket. Olyanok voltak a példaképei, mint Leonard Cohen vagy Lou Reed. Aztán egyre többen jöttek rá, hogy azok a zavaros kis dalok nem is olyan zavarosak, csak meg kell találni a szálát, ami keresztülvezet rajtuk és egyből megváltoznak. Olyan képekbe szőtt történetek kerülnek előnk, amik mellett nap mint nap elmegyünk, anélkül, hogy észrevennénk

őket. Hétköznapi csodálatos dolgok: kis szerelmek, kis lázadások, a lelkiismeret lázadásai, hangulatok, a hangulatok lázadásai. Van-e értelme a jelzők halmozásának? Olyanokat felsorakoztatni, mint a tradicionális, romantikus... valahol egyszer azt olvastam, hogy Suzanne Vega a yuppie világ sztárja. Az egészből úgysem derülne ki semmi. A hangsúly a zavaros kis dalokon van: Marlene on the wall, Small blue thing, The queen and the soldier, Toms diner, Luka, Calypso, Tired of sleeping, Fifty fifty chance, Blood makes noise, If you are in my movie, Heroes go down... Újabb felsorolás. Ennek van-e értelme? Ki ez a nő? Suzanne Vega nem egy szexbomba. Sápadt, vékony és törékeny. Egy szlovén punk rocker jut róla mindig eszembe. Mindketten hosszú bevezetőket mondanak a dalaik előtt a koncerteken. És egyiküknek sincs melle. Mindenkinek megvan a maga Suzanne Vega-ja. Erre akartam kilyukadni. Kell, hogy legyen egy zene. Bármilyen, szóljon bármiről, lásson a jövőbe vagy csak hozzon képeket a múltból. Állítson talpra, hozzon vissza a földre, röpítsen az égbe, taszítson a mélybe, de kell, hogy legyen egy zene. VÉGE

Diszkográfia: Suzanne Vega

Solitude Standing

Days of open hands

99,9 F

-SENKI-

"Jönni fog egy lovas"

Iz alábbiakban egy kétrészes interjú lesz olvasható a KISPÁL ÉS A BORZ nevű együttesről. Az első részben Lovasi Andrásról Klu- csai Barna beszélgetett, míg a második beszélgetéskor jelen volt a zenekar többi tagjai is. Aki pedig lejegyezte: Rák László.

Átlagos esőtűrtük este egy vidéki nagyvárosban. Külsővilág, elhagyatott művelődési ház. 150-200 ember lévén. Második lemeznének bemutató turnéját bonyolítja a KISPÁL ÉS A BORZ.

Kissé nehezen indul a buli, aztán mire mindenki ráhangolódna már vége is. Volt közben jó néhány szám az új lemezről, egy egyveleg a régióról, 30-40 fős lelkesen táncoló ifjú, és két randis.

A koncert után Lovasi Andrásról, a zenekar basszusgitáros énekeseivel zajlott a következő beszélgetés.

NOUVA: KEVESEBBI TUDUNK ANNIÓL, HOGY MIKOR ÉS MIÉRT ALAKULT A KISPÁL ÉS A BORZ?

LOVASI: Semmi különös történetünk nincsen. 87-ben alakult a zenekar, azóta írjuk a kis számainkat. Kezdetben volt egy basszusgitárosunk és én gitároztam. De ez alig egy évig volt így. Tulajdonképpen 89 óta van együtt a mai társulás. Az, hogy miért kezdtünk el zenélni.... hát ez egy érdekes dolog. Kezdetben bennünk is volt egy ilyen "majd mi megmutatjuk" meg minden, de aztán ez átalakult valami mássá, ami működött ezt az egészet valamiképpen, azóta is.

NOUVA: MIYEN ZENÉKET HALLGATTATOK AKKORIBAN? KIK VOLTAK, ALIK HATOTTAK RÁTOK?

LOVASI: A korai újhullámos és punk zenekarokat, másrészt régebbi, 60-as évekbeli zenét. Akkoriban ment nagyon a U2. Azért arról is tudunk. Volt is egy két ilyen számunk. Kicsit darkerabb, huzósabb dalok voltak, de igazán nem működött egyik sem. Dobáltuk el őket sorra....

NOUVA: A KORAI IDŐKRŐL TÁRÚJK ÁT AMÁRA: AZ ÖSSZEJELENT MÁSODIK, MÖLD FALAND FLYESHI CINÓ LEHETZANYAGOTOK. MINTHA A LAHIVRI VESZÉLYEGETTÁB, DOBOHOGYJANI LEHET EZ MIHT AZ ELŐZŐ KISPÁL ANYAG. MIÉRT?

LOVASI: Hát.... ilyenre sikerült összehoznunk. Hideg volt a próbateremben, nem pörögtek a Kispál újjai... lehet, hogy ilyen prózái oka van. Egyébként ez az anyag valami módon egy koncepció köré épül, és törekedtünk is arra, hogy ne számoknak a sorozata legyen, inkább egy hangulatot próbáljon tükrözni. Tavaly ilyenkor már 3-4 szám megvolt, és akkor már tudtuk hogy körülbelül ezen a körön belül fogunk mozogni. Ez három lassú szám volt éppen, a többit meg próbáltuk úgy alakítani, hogy ez egy ilyen anyag lesz. Szóval, ez inkább csendesebb, tűnődőbb dolog....nem annyira lehet rá táncolni, bulizni. Nem is lenne szabad ezt az előző folytatásaként felfogni. Nem hiszem, hogy az jobb lett volna, ha írunk még két Barlangban Dobolok-ot" vagy Örjáratot. Ez kicsit zeneileg is más, de mégis az, amit mi tudunk. Érdekes egyébként, hogy ugyanilyen módon már most tudom, hogy a következő lemezanyaggal nagyjából merre tartunk. Egyelőre úgy néz ki, hogy kicsit keményebb, durvább dolog lesz, mint az eddigi. Már nem úgy keményebb, hogy átváltunk metálba, vagy ilyesmi. Azok a számok amik eddig megvannak eléggé monotonok, meg hosszúnak... Hát kicsit más lesz az is, legalább is most úgy tűnik.

NOUVA: HOGY TUDJÁTOK MEGŐRIZNI A KEZDETI PANATIZMUST ÉS ZENE SZERETETET? EGYÁLTALÁN EZ A FAPTA ZENE SZERETETÉRE MEG MINDIG AZ AMI RÉGEN VOLT? VAGY IDŐKÖZBEN MEGVÁLTOZOTT A HOZZÁÁLLÁSOTOK?

LOVASI: Ez régen is úgy működött, hogy néha-néha kapta el az embert igazán. Hát, tulajdonképpen most is így van. Persze volt, és most is van bennünk egy sokkal erősebb késztetés mint más embereknél. Ez egy idő után átváltt valamibe. Hogyha jóba vált akkor oké, ha meg elfáradt, enervált fasz lesz az emberből ami néha óhatatlanul előfordulhat hát az meg elég rossz. Tudod : van olyan, hogy valaki, még öt év után is úgy megy ki a színpadra, hogy "Megeszem a gitárt!". Az azért már manír. Senki sem hiszi el. A nézők közül az első két három sor elhúzza, mert azt kapja amit akar, de a többi észreveszi, hogy ez az ürge hülye, hogy kamu az egész. Az a legrosszabb, mikor egy az egyben, 100%-ig nyomod a közönségnek azt amit akar. Ha nincsenek bizonytalanságok a zenekar körül, akkor nem tud előrelépni, nem bír mozogni sehová az egész. És ez nem manipuláció, tényleg így működik a dolog. Kell, hogy mindig a határokat feszegetsd hogy legyen benned valami bizonytalanság, hogy "meg lehet ezt még csinálni". Mert ha ez nincs meg, akkor előbb-utóbb csak helybenjárás marad az egészből.

Semmi különös történetünk nincsen. 87-ben alakult a zenekar, azóta írjuk a kis számainkat....

NOUVA: MENNYIRE ZAVAR? VAGY EGYÁLTALÁN ÉRDEKEL E AZ ALTERNATÍV NAK NEVEZETT KÖZÖNSÉG ÉS EZEN BELÜL A TI KÖZÖNSÉGEK KOMMERSZ-IZÁLCÓDÁSA? AZOKNA GONDOLOK, AKIK DIVATBÓL, A BULIK KEDVÉÉRT JÁRNAK A KONCERT-ÉTEKRE?

LOVASI: Érdekes, hogy ez tavaly ősszel vagy méginkább tavasszal tűnt fel nekem. Mostanában éppen ellenkezőleg: mintha lenne egy olyan közönségréteg, akit érdekelnek kicsit komolyabban is a dolgok. Mintha egyre inkább lenne igény ezekre a kicsit lassabb és szomorúcsabb számokra is. Nagyon jó közönség jött össze például Kaposváron vagy Szegeden. Éppen amikor ez a második lemez készült, előtte én is sokat gondolkodtam azon, hogy hogy lehetne megcsinálni ezt az egészet úgy, hogy az emberekben ne alakulhasson ki egy ilyen "eladják magukat" szemlélet. De hát "is-tonnek az eddigi bulik tényleg úgy alakultak, ahogy szeretnénk volna. Bár ma volt egy két olyan pillanat, amikor mindenféle falakba ütköztünk, és kicsit leálltak a dolgok. Ilyenkor nem tud mást tenni az ember, minthogy felveszi a sündisznó pózt, és akkor csináljuk úgy tovább.

Ez a második rész. Szentos, Lovasi jó beszélgetőpartner. Kispál ritkán szól, de akkor... Brautigám a dobos. A fiúk fáradtak és vidámak, de a végére még fáradtabbak és még vidámabbak lesznek.

NOUVA: HOGY VAGYOK MEGELÉGEDVE A MÁSODIK LEMEZETEKKELV ?

LOVASI: Na most, amit mi csináltunk, vagy amit más csinált ?

NOUVA: EZT HOGY ÉRTED ?

LOVASI: Hát mi felvettük, más meg terjeszti... Ne mos-suk egybe a kettőt. A mi munkánk jól megcsináltuk, a le-hetőségeinken belül. A mi munkánk jól megcsináltuk, a le-hetőségeinken belül, mert mondjuk nem volt sok időnk rá. Ez egy kezdő... ez egy induló kiadó volt, korlátozott tő-kével. Azért most már jobban áll. Na nem ez miatt, hanem mert foglalkozik mással is... Mi voltunk az első zene-kar akik stúdióba mentünk. Szóval nem volt annyi pénz, amennyivel... Viszont egy nagyon jó stúdióba mentünk, ahol annyi időnk volt, hogy feljásszük és megkeverjük. Így fi-nomítani, elgondolkodni, mást rávenni már nem volt idő. Szerintem ez az anyag annyival jobb, hogy egységesebb, job-ban szól mint az első. Az egész valahogy jobban válalható. Jobb a borító. Egy kicsit jobb ízű.

NOUVA: SZERINTED MILYEN KÜLÖNBÖSÉGEK VANNAK A KÉT LEMEZ-KÖZT ?

BRAUTIGÁM: Kicsit kesergősebb talán a második. Nem panaszkodós de kesergősebb.

KISPÁL: Szerintem a második anyaga érettebb. Annak ellenére hogy az első majd 3 évig csináltuk, sőt még régebbi öt-le-tek is vannak. az első zenekarokból, ahol játszottunk. Éret-tebb a második. Bőven van az, hogy több évig sokat, zené-lünk, játszottunk élőben, és ezt bele tudtuk rakni úgy érzem. Ez egy lépcsőfok. Próbálunk így lépegetni felfelé.

NOUVA: MELYIK A JÓBB ?

KISPÁL: A harmadik lesz.

LOVASI: Az lenne a jó. Szóval mi nagyon nem akarunk..... nem tudom mennyire ismeritek, de az első és a második lemez között volt különbség zenében is, szövegekben is és hangzá-si-ban is. Hasonló jellegűek, de van különbség. Na most, nem akarunk egy olyan fajta zenekarra válni, akik valamit tudnak és akkor öt évig azt kurva jól tudják.

Ebben az anyagban már benne van az, hogy a KISPÁL már egy o-lyan zenekar aki valamilyen népszerűségi szinten van a bármil-lyen magyar népszerűségi.....mindegy. A lényeg az, hogy va-lahogy már tud mozogni a zenekar. Ez a lemez már úgy készült, és egy csomó minden benne van abból, hogy egy zenekarban va-gyunk, egy zenekarban élünk, egy zenekarban zenélünk és egy-csomó minden ilyen keserű dolog is belekerült már ami a zene-karral történt; amire igazán nem kell, hogy panaszkodjunk, hogy milyen csúnyák a koncertszervezők, meg hogy hűű de csú-nyák a ...a nők. Szóval mindenki nagyon csúnya, csak mi va-gyunk nagyon szőpek. Nem erről szól a dolog. Egy picit öko-sabb, meg keserűbb a zenekar, ugyanakkor meg valahol lazább is. Nem görögölünk avval, hogy nekünk valami nagyon fontosat kell csinálnunk.

NOUVA: MONDANÁL ERRE EGY PÉLDÁT ?

LOVASI: Csináltunk egy színházat, és van egy nagyon jó ba-rátom, a Hajdú András, és ővele csináltuk, meg ilyen kébző-művészekkel. Ő nem hallotta addig a lemezünk, a másodikát, meghallgatta és olyan vidámak valahol ezek a számok, meg o-lyan pattogosak, és akkor azt mondta : "Te Lóvi, ez szomorú, ez a lemez !" Ez a lemez valahogy összeáll. Nem egy koncep-ció s lemez mint a Fal (Pink Floyd), de valahogy ilyen kerek nek érzem. Szóval ezért jó. A hibái ellenére.

NOUVA: MILYEN HIBÁKRA GONDOLSZ ?

LOVASI: Ilyen hangszerelési, meg ének.

BRAUTIGÁM: Ez az első kérdésre is a válasz, hogy elégedettek vagyunk-e. Persze, hogy elégedetlenek vagyunk.

LOVASI: Kispál szokta mondani, ő nagy Beatles rajongó, hogy a John Lennont egyszer kérdezték, hogy mondjon egy Beatles lemezt amellyel elégedett. Persze, hogy nem volt elégedett egyel sem.

KISPÁL: Nem ! Azt mondta, hogy újrakeverné az egészet!

LOVASI: De ez így van. Volt egy pár zenekar aki nagyon na-gyot dobott, én utána, akár mondjuk a U2, a Joshua Tree, ahol teljesen ki van kristályosodva, hogy miről szól a U2 Utána már nagyon nehezen dobták meg a következőt. Most ez utolsó, szerintem jobb mint a dupla, de már más... szóval... már megint bedurvitottak. Az a Joshua Tree teljesen ki van kristályosodva. Ez a U2, és az egy ilyen etalon. Szóval ilyen lemezt mi még nem csináltunk. Remélem nem is fogunk. En na-gyon szeretnék, csak aztán kurva nehéz tovább.

NOUVA: A SOKAT KONCERTEZŐ ZENEKAROK KÖZÉ TARTOZTOK. MENNYIRE JÁRULTAK HOZZÁ EZEK A KONCERTEK A SIKEREITEKHEZ ?

KISPÁL: Szerintem 75%. Sokat köszönhetünk bizonyos emberek-nek, még az első kazettáinkkor, Garázs, a Nagy, Ferő, rádió de én fentartom azt, hogy mi, tavaly előtt kb 100 bulit csináltunk. Mindenhová mentünk. Rádióba, tv-ben nem tudtunk igazából eljutni, hát akkor élőben mentünk el. De ez minden-kiro árványos.

LOVASI: A dolog egyszerű. Ezt a Szendrői Jenő mondta, a Sex Action énekese egy újságban a kérdésre, hogy milyen zenét nem szeret, én nagyon szeretem a Sex Actiont attól függetle-nül, hogy most hallottam őket élőben, nagyon jók lettek. Koncerten ilyen harapos... olyan zene, hogy ilyen "Wahhh..." Nagyon sok munka van benne, igazán nem az én zeném, de a ma-ga műfajában, az a klasszikus rockzenéről szóló rock zenében nagyon jó. És a Szendrői mondta azt, hogy ő milyen zenét nem szeret: Azt amelyik nem szólal meg élőben." És ez nagyon így van. Rengeteg zenekar van, meghallgatód és biztos, hogy élő-ben nem tudnak játszani. Nagyon kevés az a magyar rockzene-kar amelyik jó élőben. Magyar viszonylatban jó élőben. Mi is nagyon rosszak vagyunk élőben. Ilyen látványban meg-mit tudom én miben. De megszólal a zene. Hűz, élvezhető, és te is valahogy otthon érzed magad a színpadon.

Nagyon sok zenekar van, amatőrök és profik egyaránt, akik lé-lektelenül, fanatizálják. Van nagyon sok zenekar akik i-lyen pinci manipulációval ki vannak találva. Megvan hogy monnyit koncertezzen egy évben és ettől egyre magasabbra tör-nök. Aztán lesz egy mesterséges hiány. Addig ilyen más for-rástól csepegtetnek..., utána lemez majd ismét koncertek... egy ilyen stratégiára meg van csinálva. Ez az amit Magyaror-szágon nagyon nehéz megcsinálni. Nagyon kevesen tudták meg csinálni. Például a Bonanza, akinek sikerült, ahol egy nagyon ügyes menedzser van, aki meg tudta csinálni.

Ez az úgynevezett magyar sztárcsináló gépezet. Ez nem működik. Nagyon suta dolgok jönnek ki. Akkor már jobb ha elmegyünk és csináljuk. Nekünk is van egy ilyen igény szintünk. Mostmár nagyon fontos egy koncert. Régen a lendületünk vitt előre, te hát az, hogy nyersen: "Gyerünk, oszt nyomjuk!" Nagyon rossz cuccokon is tudtunk jó koncerteket csinálni. Mostmár ott tar-tunk, hogy ha nagyon rossz a cucc, nem tudunk jó koncertet csinálni. Zavar bennünket. Ennyivel igényesebbek lettünk. Meg jó ha van egy road, aki segít. Akár mennyire is az látszik, hogy ez a zenekar hűű de menő, mert 3 ember forog körülöt-te. Ez nagyon jó a zenészeknek. Nagyon jó, hogy nekünk nem kell foglalkoznunk a cuccal, a pénzzel, meg a

A mi szövegeink egyszerű dolgokról sz-szólnak, csak arra azért vigyázunk, hogy mit mondunk. A mi szövegeinkkel lehet játszani.....

NOUVA: KÖZÖNSÉGEK NAGYOBB RÉSZÉT A TIZENÉVESEK TESZIK KI. MENNYIRE TUDATOSAN CÉLOZTÁTOK MEG EZT A RÉTEGET ?

LOVASI: Kispál mondta, hogy te figyelj, a tizenévesek ugra-nak erre a muzikára. Írjad bele a szövegekbe még kétszer, hogy hold meg nap és júnak majd tünögével.

BRAUTIGÁM: A tizenévesek azok ilyenek. Ha jó a zenekar akkor ol-megy a koncertre, ha nem, nem.

LOVASI: Arra gondolok, hogy van egy koncertre járó réteg és azoka Türek Ádámra a 20-25-30 éves emberek járnak, a mi koncertjeinkre meg a gimnazista, középiskolások ?

NOUVA: JEN ENNEK GONDOLATY EN MÉG ANNA, HOGY MENNYIRE TU-DATOSAN ALAKULT EZ ÍGY ?

LOVASI: Mi voltunk a legjobban meglepve. Egy főiskolán próbáltunk, koncertoztunk és csak 20-25 évesek jártak le. Akkor volt ez a rendszerváltásos dolog. Forradalmár meg ilyen számaink voltak, ez benne volt a levegőben. Ilyen idősebb réteg járt a koncertjeinkre. És akkor adtunk a városban egy két koncertet és megjelentek ezek a táncosok. Nem ilyen koncertjeink voltak azelőtt. Volt tánc is de inkább ilyen kamara jellegűek. És mi voltunk legjobban meglepődve amikor elkezdtek táncolni az emberek. Eleivel nem is tetszett ez nekünk, elgondolkodtunk és úgy éreztük, hogy ennek a zenének egy része elvesz így, de ez egy olyan dolog, hogy fogsz egy centit, és az ajtóra húzol egy vonalat, és aki attól magyaráz az boljéhet.... szóval ezt nem lehet.

BRUTUSZ: Generáció váltás van. Most a tizenévesek járnak koncertre. Ugyanúgy mint valamikor a Hobóra, akkor is a tizenévesek jártak. Más zenekarok, más közönség.

KISFÁ: Nem kell ezt magyarázni. Az hogy el a koncertre akit érdekel.

MÁNIK: Nem sok találkozásihelyük van a fiataloknak. Ahogy látom a klubokat sorra zárják be. Inkább járjon koncertre, mint a kocsmába verni egymást.

NOVA: MONDJ VALAMIT A SZÖVEGTEKÉRŐL. MIN ALAPULNAK? SZEMÉLYES ÉLMÉNYEKEN? BENYOMÁSOKON, IMPRESSZIÓKON, VAGY ELŐRE MEGHATÁROZOTT TÉMÁKON?

LOVASI: Hogy érted, hogy előre valaki meghatározza, hogy miről írjak?

NOVA: NEM, ÚGY ÉRTEM, HOGY TE MAGAD ELDÖNTÖD? HOGY ÍRSZ EGY DALT PÉLDÁUL A FORRADALOMRÓL ÉS AKKOR LEÍRSZ ÉS MEGÍROD A FORRADALMÁR SZÖVEGÉT.

LOVASI: Nem, a Forradalmár-akkor egy ilyen probléma volt, hogy akkor mindenki forradalmár volt, és akkor úgy gondoltam, megírom, igazából a szöveg maga így elkezd írni. Meglessz az első versszak, és akkor esetleg tudom, hogy miről akarom, hogy szóljon és írom tovább. Nincs ilyenrecept. Például a második lemezről, az azért jó mert egy év alatt írtuk és megvolt már 7-8 szám és már lehetett érezni, hogy miről fog szólni, és már utánna úgy írtam egy két számot, hogy már tudtam, hogy ezt egy picit így kerekítsük, hogy ez is arról szóljon. Igazából ezeknek a szövegeknek azért van előzménye. Nyugaton azért vannak hasonló szövegű zenekarok.

NOVA: PÉLDÁUL?

LOVASI: Például: „Bejött a szobába az őrzőjárt”. A korai Rolling Stonesban rengeteg van. Ezek a kiszólások, rengeteg van. Nem biztos, hogy annyira sűrűn követik egymást... Vagy például a Cowboy Junkies.... A témák meg olyanok, hogy egy csomó minden nem érdekel engem. Olyanokról kell írni ami érdekel. Mondjuk kurvára nem érdekel a.... Magyarországon mondjuk miről írnak... a szex, ez egy ilyen új hullám... a politika, a szerelem.... Most már hallatszik, hogy az emberek apszulutt úgy írnak szövegeket, hogy tök mindegy, csak írjon valamit. Ez egyébként az alternatív zenekarokra is nagyon jellemző. Olyan szar zenekarok vannak, hogy bormesztó. Tudod, az a : "fekete az élet, fekete a föld, fekete lennek én is" Ez engem nagyon nem érdekel. Értékelem ha valaki szellemesen meg tudja írni. A mi szövegeink egyszerű dolgokról szólnak, csak arra azért vigyázunk, hogy mit mondunk. A mi szövegeinkkel lehet játszani.

NOVA: MEMMIYRE TARTJÁK FONTOSNAK AZ ANYAGI BIZTONSÁGOT A MUNKÁTORHOZ?

KISFÁ: Én nagyon fontosnak tartom. Nem csak a munkához, mindenhöz. Én ilyen kispolgári gondolkodású vagyok.

LOVASI: Ilyenek foglalkoztatnak bennünket. Kispál, az lassan 30 éves lesz, nincs lakása.... Az ember amikor először egy időt, akkor jó ha azt mondhatja, hogy van egy gitárom, egy szobám ahol lakom, meg ilyenek.... Megnyomorodnak az emberek attól, ha nem is kenyér gondok, de ilyen napi kaparás van, hogy egyre jobban menynyen neki.

NOVA: MI A VÉLEMÉNYETEK AZ ERŐSÖDŐ ANTISZEMITIZMUSRÓL? EGYÁLTALÁN, ERŐSÖDIK EZ VAGY MEG VOLT EDDIG IS?

KISFÁ: Erősödik

LOVASI: Én nagyon nagyon utálok. Beteg, szar, buzi divatnak tartom, és annál egy kicsit többnek.

KISFÁ: Az ember a saját tehetetlenségét ne kényes másra.

LOVASI: A probléma ott van, hogy az emberek nagyon gyors megoldásokat várnak. Nem bírják elviselni azt a fajta bizonytalanságot amit neki kell kikaparnia, hogy összeálljon az élete. Akkor előbb-utóbb elkezd ilyen baromságokkal foglalkozni. Elkezd azt hinni, hogy mit tudom én.... ha balra fordítja a pücsöt, akkor nyer a lottón. Ez olyan, hogy nem tudja mitől működnek a dolgok, de megpróbál valamilyen rendszert felfedezni. Ezek tapasztalják a világot és nem megfojtik, hanem a működésének a törvényszerűségét próbálják valamilyen irracionális rendbe hozni. A fasizmus vastagon erről szól. Meg az embereknek jó az ha valamilyen módon megszabadulnak a lelkiismeretüktől.

Szóval én akkor megyek el szavazni, ha látom hogy fontos az, hogy ne kerüljön hatalomra ez a Magyar Ut.. tudod ez az vonal, ez az Új Nemzeti Keresztény Koalíció vagy mi.... Szóval ha azt látom, hogy úgy néz ki, hogy ezek nyernének, akkor elmegyek szavazni és nem rájuk szavazok.

NOVA: FEJEZZÜK BE AKKOR VALAMEN KÖNYVEBB TÉMÁVAL. MONDANÁTKO VALAMIT A PROBLÉMÁK KÖNYVE CÍMŰ ELŐADÁSOTRÓL?

LOVASI: Te.. három darabunk volt. Az elsőben nem volt benne a zenekar, vagyis a Kispál benne volt. Abban három vagy négy szöveg volt, ami alapján a 2. lemezték. Ez volt a.... Amit tudni akartam a művészetéről, de soha nem merted megkérdezni.... Valami ilyen. Aztán az Utjáték... nem, Utazás, várjál... a műfaja volt Utjáték... és ez a harmadik. Ez majd a harmadik lemezek lesz ilyen kiindulópontja. Többet ezek a darabok a zenei karral is összefonódnak.

KISFÁ: Ha most megtudnád, hogy miről szól, igaz?

LOVASI: A dolog arról szól, hogy három főle megfojtókat küldömböztetünk meg, és ezt három jelenetben mutatjuk be. Van a: Helyes megfojtók, a Rugalmas megfojtók és a Dinamikus megfojtók. A Helyes megfojtókat, azokat lerendezzük gyorsan. Utánna jönnek a Rugalmas megfojtók, ez egy ilyen szerelmi jelenet, és a Dinamikus megfojtók, azok meg játszanak a problémával. Szóval a problémák könyve az egy ilyen... Problémák, amik nem egy ilyen konkrét problémák, hogy: Miért nem jött meg a.... magúalásom. Vagy mit tudom én a... kiolány. Szóval nem ilyenekről szól, hanem, hogy te vagy egy kétlábos járó probléma,

KISFÁ: Ahogy John Lennon mondta!

LOVASI:..és meg akarod magad valahogy oldani. A Helyes megfojtók így helyesen megfojtja magát. A többiek meg másként.... mindegy. Ilyen szövegek voltak benne, hogy: „A Helyes megfojtók a végére maradtak. Pasitot essznek és néha vakarnak. Pejűköt egyet.... mi lehet, öt betű és a szivhez szól? Hege-dü? Nem, mert az hat betű!”

NOVA: KÖSSZ, AKKOR MÉG CSAK EGY UTOLÓ KÉRDÉST. KISFÁ, TUDOD TE, HOGY A DOMÁNYZÁS KÁROS AZ EGÉSSÉGNE?

KISFÁ: Ki mondta?!

Fotó: ARATÓ

THE

EX ography

THE EX / TOM CORA

REC
REC
MUSIC

Egy olyan zenekarról lesz most szó, aminek tagjai joggal lehetnek büszkék magukra. Lassan 15 éve zenélnek már és sokrétűségükkel azok érdeklődését is sikerült felkelteniük, akik nem tartoznak kimondottan a zenéjük kedvelői közé. Igen keményen politizálnak, és mindig a gyengébb oldalán álltak. Kitartó munkájuknak köszönhetően nevük egyfajta szimbólummá vált. A szolidaritás, a lázadás, az új utak keresésének a szimbólumává. A következő oldalakon az ő hiteles történetük olvasható...

"ALL CORPSES SMELL THE SAME" volt a címe az első kislemezüknek, amit egy évre a megalkulásunk után adtunk ki. Négy számot tartalmazott, amik közül egyet holland nyelven énekeltünk. Korlátozott példányszámban jelent meg, és tartozott hozzá még egy szövegfüzet is. "Ha ez slóger lesz, levégtük a hajunkat"- ujságcituk mindenkinék. Ami nem lett volna probléma, mert közülünk mindenkinék saját hajvágója volt.

Honnan is jövünk valójában? Wormerből, Zaandamból, Amsterdamból vagy Utrecht-ből? Mikor hogy! UTRECHT-PUNK egy 7" lemez volt, amin 5 Utrecht-i punk zenekar hallható. Mi a "Stupid Americans" című számmal szerepeltünk. A Rock Against Rac volt az a helyi független kiadó, amely más helyi zenekarok lemezei mellett /Lullabies, Nixx/ kiadta ezt a lemezt is.

A Rocked a rotterdami Red Rock kollektíva terméke volt. /Rondoo, King Kong Rec./. 1980 táján ez volt a legnagyobb és legismertebb politikai orientáltságú punk magazin, ami 1200-1400 példányban jelent meg. Az ujság olyan mellékleteket tartalmazott, mint pl.: plakátok, levelezőlapok, kitűzők és hasonló érdekességek. 14 száma jelent meg és a 12. szám tartalmazott egy flexi-lemezt NEW HORIZONTS IN RETAILING címen.

1980-ban megjelent az első nagylemezünk. A címe DISTURBING DOMESTIC PEACE volt., és megátfoglalt egy LIVE-SKIVE c. kislemezt is és egy illusztrált szövegfüzetet, amolyan rádasként. A lemez ára 10 f volt. Ez körülbelül fele volt az akkori lemezáraknak. Ezért néha valószínűleg harcot folytattunk a boltosokkal, hogy az albumunk meghatározott áron kerüljön a lemez eladóra. Az album Sinterklaas környékén let' először forgalomba bocsájtva. /Sinterklaas Santa Claus holland megfelelője./ és az első 1000 példány egy hét alatt elfogyott. úgy gondoltuk, hogy abban az időben ez történt a többi indie lemezzel is.

Lehet, hogy naívak voltunk? Vagy tehetségesek? Nem érdekes ma már!

WEAPONS FOR EL SALVADOR. Ez volt a holland El Salvador Committee jelmondata, akik támogatták a salvadori nép harcat az elnyomás ellen. A hipokratikus holland média nem ezen az állásponton volt. A háború vadul tombolt, ez a nyerdázkodó sajtó pedig egy turistacsalogató propagandaát bocsájtott ki: "San Salvador ... ahol mindig süt a nap!" És ezt a szart sugározta a holland rádió mindenfelé kommentár nélkül. Ez a jelmondat rákerült arra a kislemezünk borítójára, amit egy manifestum előzött meg, amit 5 másik zenekarral közösen készítettünk. Egy része volt az anarhista Gramoph /"Anger"/ 21. számának, ami szintén tartalmazott San Salvadorról szóló részt és rádasként még két plakátot.

A wormer-i Villa Zuid 1981-ben lett elfoglalva. Előtte már pár The Ex tag lakott ott. Villa Zuid Meot blijven egy 7" flexi kislemez volt, ahol az Ex-en kívül hallható még a "SvHtoex" és a "De Groeten". Ezt a lemezt úgy terjesztettük, hogy Wormer-ben minden házhoz bedobtunk egyet, plusz egy-egy brosúrát, amin keresztül a közösség informálódhatott, kik és miért foglalták el a házat /ami Uressen állt már jó ideje/. Na és persze az új lakosok zenei tevékenységébe is betekintést nyerhettek.

History is what's happening a második LP címe, amit egy év állandó bulizások után vettünk fel. A dalok egy részét játszottuk már korábban élőben, míg a másik rész eljátszása a koncerteken meghaladta az akkori képességeinket. Bár is úgy gondoltuk. A lemez ára ismét 10 f volt és ismét tartalmazott szövegfüzetet és plakátokat.

A Villa Zuid-nak és persze a benne működő zenekaroknak köszönhetően /The Ex, SvHtoex, De Groeten, Zowajo/ Wormerben sorra alakultak a zenekarok. Valódi zenei robbanás volt

ez, amire a hivatalos zenei médiák egyáltalán nem reagáltak, ők még mindig jobban szerettek felfedezgetni mindenféle zenekarocskákat Farawayopolis-ból /lefizették a lemezlovasokat hogy azok válogatás nélkül nyomják azokat a szor zenekarokat/ Vízönt a holland underground zenei színtéren ezt a kis zenei erupciót úgy tartják számon, mint "Wormervolle" /Wormer-i hullám, Wormerwave/. Ez a kis felzúdulás 1981-ben történt és az ORIONMER kompiláció lemezen lett dokumentálva. A 13 szereplő zenekar mindegyikétől 2-2 szám hallható. Mi a "Punk" /2. változat/ és a "The Wellknown Soldier" dalckal szerepeltünk.

A korong ára 8,50 f volt, mert a rajta hallható zenekarok közül senkinek sem a profitszerzés volt a célja.

A DIGNITY OF LABOUR projektum a Wormer-i De Eendracht /thb unity/ papírgyár hanyatlásával foglalkozott. A gyár a Villa Zuid mellett helyezkedett el, ahol valamikor az igazgató lakott.

A 8 cím nélküli dal a négy kislemezen egy képet adott erről, hogy a multinacionális társaságk hogyan tettek tönkre egy gyárat és a munkásait. Ujságcikket, üzleti feljegyzéseket dolgoztunk fel. Interjúkat készítettünk a volt munkásokkal, és mindezt összevonná képtünk teljes képet.

A zene improvizáción alapuló industriális punk-noise volt, aminek egy részét a Koelenverhuur-i stúdióban, a többit pedig a gyár romjai között vettünk fel. Olyan hangszereket használtunk, mint a dupla bassz, marimba vagy a szaxofon. /Abban az időben egészen szokatlanul hatottak ezek a részünkre./ Az egész projektum egy csomagban jelent meg, ami a lemezeken kívül tartalmazott még dalszövegeket, plakátokat és egy képes brosúrát a gyár történetéről. És mindez csak 10,00 f.

Harmadik nagylemezünk egy hónapra a kislemezgyűjtemény után jelent meg. Ugyanúgy mint elődjei a Tumult is Dolf "Cow-rent" stúdiójában lett felvéve, de a téreproducer ezúttal Jon Langford /Mekons/ volt. 13 dal színes hajtogatott tokban plusz egy hatalmas plakát. UH-OH, ez már 12,50 f. Valószínűleg az idő múlásának a jele.

Ujabb hónap múlva egy 4 dalt tartalmazó 12" lemez jelent meg, Gonna rob the spermbank címmel. A felvételek a Tumult Session alatt készültek. A lemez egyik oldalán Jon Langford dobolt, míg a másikon Ferrie Mourkerrie, aki akkor játszott velünk először. /OH, Yes!/. A lemez a szokásos plakáttal jelent meg, az ára pedig 7,50 f. Ékes példa, amely azt az állítást igazolja, miszerint: "Az amatőr felvételek tönkreteszik a lemezkiadó vállalatokat... legfőbb ideje már" /Home-taping is killing record-companies... and it's about time/

Mi is történt az Ex 016 realizálásával, kedves Whateon? Volt pár jó ötletünk ezzel kapcsolatban, de cops... az egészből Wholemess lett. További nyomozásra semmi szükség, köszönjük szépen.

1983 őszén először koncerteztünk Angliában, a Deventer-i Aletto-val. Mindkét zenekar felvett két-két számot, ami The red dance package címen került forgalomba. A 12" lemezt a leads-i Cnt kiadó jelentette meg.

Blueprints for a blackout a negyedik lemezünk címe, ami egy dupla LP és 20 dalt tartalmaz. A dalok egy részét már korábban is játszottuk élőben, de nagyobb hányaduk végső formáját csak a stúdióban, a felvételezés alatt nyerte el, az adott témák alapján. A lemezen különböző stílusok lehettek fel, ami egyrészt a számos vendégzenész szereplésének köszönhető, másrészt a különböző kiadók által a formával, a hanggal és a "hangszerekkel" /olajoshordók, sürlőládák, hagyományos orgona/. A 15,00 f lemezhez hozzátartozott még egy plakát is, ami információkat tartalmazott az egykori Wyor squat-ról /amsterdami foglalt ház, amit a lemez felvételezése alatt lakoltattak ki/.

"The Big Zzzlep" című szám a mi hozzájárulásunk volt az Enemies of the states kompiláció lemezhez, ami a "1 in 12" csoport gondozásában jelent meg. A "1 in 12" olcsó, de nívós koncerteket szervezett, érdekes, de még nem igazán ismert zenekarok számaiból időnként válogatás-lemezeket jelentetett meg. Mi a 3. ilyen lemezen szerepeltünk.

Az 1984-es nagy Brit bányászsztrájk nem kapott elég pártatlan és igazságos figyelmet a hivatalos médiumoktól. Nekünk viszont világos volt, hogy a bányászok küzdelme a kormány ellen igazságos volt, amikor a munkahelyeiket védtek. Mint más országokban, Hollandiában is sok radikális csoport alakult, hogy pénzt gyűjtsenek a bányászmozgások számára. Az ezeket támogató együttesekkel eldöntöttük, hogy szervezünk egy jótékonyági koncertkörutát. Egyrészt ez volt számunkra a pénzszerzés legegyszerűbb módja, másrészt így a sztrájk valódi mivoltáról tájékoztathattuk az embereket. A célra röpiratokat, plakátokat, videókat, információkat tartalmazó szórólapokat készítettünk, valamint több mint 3000 fontot sikerült összegyűjtenünk és egy csoportját a bányászok gyerekeinek áthoztuk Hollandiába egy rövid vakációra. Természetesen ez csak egy csepp volt a tengerben, de a jószándék a fontos. A turnéről csak véletlenszerűen készültek felvételek, és csak később döntöttünk úgy, hogy megjelentetjük további pénzszerzés céljából. A SUPPORT THE MINER'S STRIKE ára 10 f, plusz plakát és a turné leírása.

Az ENOUGH IS ENOUGH kislemez mindkét oldala az elnyomás és a kizsákmányolásról szól. A korongon az EX egyfajta punk-rockot játszik, míg a másik résztvevő, a menekült Kurdok egy csoportja alkotta AWANA, hagyományos kurd népzene. Együtt ugyanezen a lemezen, függetlenül attól, hogy milyen zenét játszanak, de az a fontos, amiért kiállunk. A GRAMSCHAP és az EX közbe lépése az speciális KURD közreműködéssel. Sajnos az EL SALVADOR kislemezhez hasonlóan ez is még mindig aktuális.

És aztán végre az EX kazettán is a PAY NO MORE THAN 6 FRANCS a svájci CALIPSO NOW kiadó gondozásában jelent meg. BIEL-ben vettük fel, amikor közös turnén voltunk Svájcban a SVMTSOX-al, 1984-ben.

Az "Mum Crisis" című szám a hozzájárulásunk a "COMMUNICATE" nevű projektumhoz, ami egy dupla album 1985-ből, és rajtuk kívül kb. 30 zenekar szerepel, akik ebben az évben Londonban a THAMES POLY-n játszottak.

1985-ben újra Svájcban turnéztunk, ezúttal az IF-fel és a ZOWSIO-val. A B.O.K.-val és a WANDAS-al is csináltunk egy jótékonyági turnét, az antimilitarista ONKRUIT aktivistái számára. A POKKEHERRIE albumon szereplő számok ebből az időszakból valók. A számokat szeptember folyamán rögzítettük lemezre és addig volt időnk csiszolni a számokon a felsorolt koncerteken. A lemez plakáttal és egy illusztrált szövegeket tartalmazó könyvecskével jelent meg, amelyhez különböző művészek közreműködését kértük.

A DIG THIS egy olyan kompilációs album, amin a brit bányászok megegyezésére szervezett jótékonyági koncerteken szereplők működtek közre. Tőlünk az "EVERYTHING WE NEVER WANTED" hallható. Ez a változat a POKKEHERRIE próbafelvételein hallható.

A "CHOICE" című dalunk a HITS AND CORRUPTION albumon jelent meg. Egy érdekes válogatás az az underground zenekarok új, nemzetközi generációjából. Ugyanez a szám szerepel az EMMA-n is. Az Emma egy kis amatőr doki squát volt. Két évi létezése alatt nagyon sok független jótékonyági koncertet szerveztek, különböző együttesekkel, különböző célokra. Minden részt vevő önkéntes volt. Az album az ott fellépő zenekarok munkájába nyújt betekintést. Egy vastag szövegkötet kíséretében jelent meg.

1986-ban a spanyol polgárháború kitörésének az 50. évfordulója volt. Azonban az akkori harcnak ma is megvan a megfelelője. A történelem ismétli önmagát. Az 1936/THE SPANISH REVOLUTION/ egy fényképek tartalmazó könyv két kislemezzel, amelyben 140, túlnyomórészt eddig még nem jelent fotót tartalmazó CNT /Anarhisták Szakszervezet/ eredeti archívumból. Ez a kiadvány egy anarhisták nézőpontjait mutatja a jelenkori történelem fontos korszakáról. A lemezekon két régi spanyol forradalmi és két új angol nyelvű dal hallható. Újabb kompiláció VIVA UMKHONTO címen. A lemez a DUTCH KONKURREL kiadó nemzetközi válogatása, amelynek a bevételeit a UMKHONTO WE SIZ WE, az ANC /Afrikai Nemzeti Kongresszus/ katonai

szőnyeget kapta. Nem elég csak beszélni az apartheid ellen. A mi számunk címe "DALLAS TEXAS 1988". Az album egy könyvecskével jelent meg, amelyben tények olvashatók az apartheid ellenes harcokról Hollandiában, Dél-Afrikában és szerte a világon.

1986 októberében rövid turnén voltunk a NEMBRANES-el. Ugyanebben az időben felvettünk 4 számot is. Nemsokára jelent a TVO MANY COWBOYS dupla albumunk, mely részben koncert, részben studiofelvételeket tartalmaz, amelyeket az utóbbi fél évben játszottunk, ill. vettünk fel. A lemez kíséretként egy plakát is megjelent és egy 24 oldalas újság, amelyben különféle cikkek olvashatók a zenéről, az ellenkultúráról és más aktuális dolgokról. Érdekes olvasmány, amely különböző szempontokból mutatja be a híreket, amelyeket a hivatalos médiumok naponta vágnak az arcunkba. A rádiós ezúttal egy holland nyelvű flexi lemez volt, amin egy dal volt hallható egy holland börtönben bekövetkezett squattlakó haláláról.

A "THE FIRST AFTER EPIPTANY" válogatáshoz a "KNOCK" című számmal járultunk hozzá. A válogatást a RON JOHNSON RECORDS adta ki a náluk felvételeket készítő közreműködésével.

Az EX és a CHUMBAWAMBA egyfajta "ellenméreg" a DESTROY FASCISM című kislemezével, amelyen valódi punk zene hallható a ma Angliájának hétköznapijából vett képekkel.

Az 1987-es kelet-európai turnénkon Lengyelországban 4 koncertet adtunk. Az egyikén készült felvételek hallhatók a LIVE IN WROCLAW kazettán, mely eredetileg egy lengyel kazettakiadónál jelent meg. A felvételek, meglepetésre, annyira jók lettek, hogy úgy döntöttünk, ezt hivatalos kiadásnak tekintjük.

A sok hülye név után, amiket a saját kiadónknak adtunk, 1988-ban végleg EX RECORDS-nak neveztünk el. Az első kiadvány, amit megjelentettünk, egy album volt, amin három PEEL SESSION hallható, a mit a BBC rádióknak csináltak 1983, 1985, és 1986-ban.

Ezek közül egy dal még sehol sem volt hallható. A többiek más verzióban, más lemezekon már szerepeltek. A HANDS UP! YOU'RE FREE szintén tartalmazott egy plakátot és egy lapot a szövegekkel.

AURAL GUERRILLA a hetedik albumunk, egy angolai stúdióban vettük fel. Két hónap mozgalmas turnézás után Olaszországban /a CHUMBAWAMBA-val/, Görögországban és Magyarországon jártunk. A lemez DOLF és JON LANGFORD segítségével készült. A lemez egy próbálkozás arra, hogy szalagra rögzítsük az "élő" energiát. Ismét jár hozzá egy dalszövegeket tartalmazó lap és egy óriási méretű kétoldalas plakát.

A RANARAP kislemez ismét az apartheidellenes harc támogatására készült, és a holland hatóságok képmutatását veszi célba, a dél-afrikai helyzetet illetően. Ennek ellenére, hogy elvben a feketék ellenállását pártolják, valójában gyorsan megmutatták igazi elnyomó politikájukat, amikor valamilyen aktivisták tévedni mertek az apartheid holland támogatóit.

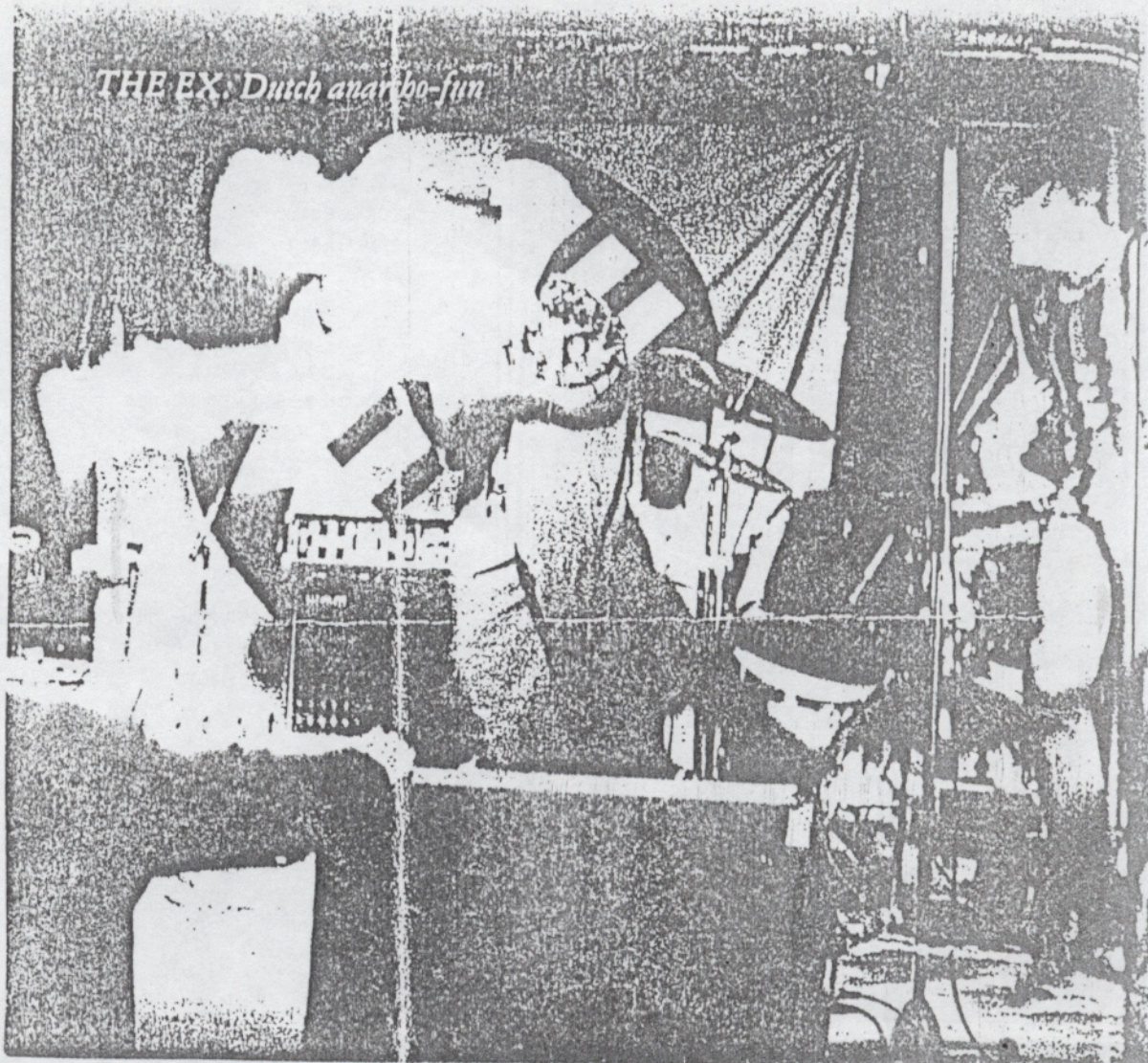
Jónéhány éve tart már palestínok harcain elnyomói ellen. Az Intifada, a lázadás egy éve dühöngött, amikor a KONKURREL kiadó elhatározta, hogy kiadja az INTIFADA című összeállítást. Az elnyomók eszméit és véleményét már jól ismerjük, ezért ez az album az elnyomottak eszméiből mutatja be a tényeket. 7 holland zenekar mondja el a véleményét ezzel kapcsolatban, a maga módján szóban és zenében. Mindenki két számmal szerepelt /tőlünk a RIGHT és a TENT NO 50 hallható/. Ehhez is van egy 40 oldalas könyvecske információkkal.

Az AURAL GUERRILLA felvételei közül maradt ki a GULF WARS és a BALCONY. Ezek 1989-ben jelentek meg Nyugat-németországban a LIFE IS CHANGE válogatáson. Ezen a lemezen is 7 zenekar szerepelt 2-2 dallal. A BALCONY című számunk a "BELGIAN ANTI-SEXIST", EXCLUSION című projektumán is felhasználták. Ez a nemzetközi válogatás egy képes magazin kíséretében jelent meg.

Harmadik dupla albumunk a JOGGERS & SMOGGERS 1989 második felében látott napvilágot. A lemez 3 hét kalandos stúdiumunka eredménye. Improvizált témákból készítettünk "valódi" dalokat. Az eredmény a zenekar egy másik arcát mutatja be, ami egyfajta ellentétje az AURAL GUERRILLA-hoz hasonló lemezeknek. Számos vendégzenész hallható. Többek között a SONIC YOUTH két gitárosa LEE RANALDO

THE EX

THE EX. Dutch anarcho-fun

és THURSTON MOORE vagy a skót dudán játszó JEROEN DE GROOT. THE PLOT'S LENA harmonikán kísért, a rézfúvósok AB BAARS és WOLTER WIENBOS voltak. A felsoroltakon kívül még sokan mások is hallhatók. Mindenki hozzáadott a projektumhoz a maga muzsikájából egy keveset. A felvételek során lassan kialakult egy egységes téma, ami a városi élet impresszióiról szólt.

TREAT volt a címe a '90-es években kiadott első kazettáknak. Az 'A' oldalon az EX hallható, a 'B' oldalon a DOG FACED HERMANS zenéje. A kazetta a '89 augusztusában és szeptemberében lebonyolított közös turné emléke.

KURT TUCHOLSKY német író és kritikus volt a XX. század első felében. A LIED DER STEINKLOPPER című művét angolra fordítottuk és elektromos háttérzenét szolgáltatunk hozzá. A kislemez másik oldalán a THE STONESTAMPERS SONG eredeti német szövegű változata hallható akusztikus változatban. (Ez a THE EX és a DOG FACED HERMANS közös "műve") Főleg egymást követő turnék miatt (Az USA-ban a NO MEANS NO-val, Nyugat-Németországban az ARCHBISHOP KEDAB-al, Szovjetunióban a MORZELPRONK-al), a vártnál jóval később jelent meg (a tartalma miatt még ekkor is aktuális) DEAD FISH lemezen és CD-n. A hat szám a sokféle független zene küzdelmes jellegét mutatja be, amelyet előben játszottunk fel a stúdióban, rögtön DAT-ra. Alternatív zene egy újabb bőzűs évtized elé.

Mint már említettük, 1990. elején rövid turnén voltunk a holland instrumentális MORZELPRONK-kal. Később, de még ugyanebben az évben 13 előadást tartottunk Nagy-Britanniában. A KEEP ON HOPPING egy MEKONS dal, amit a decemberi kislemezünk egyik oldalán dolgoztunk fel, míg ők a mi CRAP-RAP című számunk egy változatát készítették el a másik oldalon.

1991-ben elkezdtünk kiadni egy különleges, kéthavonként megjelenő 7"-es, 6 részből álló kislemezsorozatot, ahol mind-egyik egy meghatározott témával foglalkozott, plusz a szokásos extrák: röpiratok, könyvek, plakátok, stb. A zene hol punk, hol népzene, hol jazz, hol ballada, hol Rap-hez hasonló tánczene, vagy komolyzene. A vendégzenészek közt megtalálható volt a KURD "SAZ" játékos BRADER, a belga komikus KAMAGURKA és HERR SEELE vagy a holland jazz zenészek BENNINK, WIERBOS és BAARS.

1991 májusában Kanadában turnéztunk a vancouveri NO MEANS NO-val. Augusztusban bemutattuk a SCRABBLING AT THE LOCK albumunk, amelyen az EX és TOM CORA egyesítették az erőiket. A zene az EX "rhythim 'n' noise"-ának és TOM csellójátékának a kombinációja. Improvizációk, költemények, robbanások és más zenei variációk.

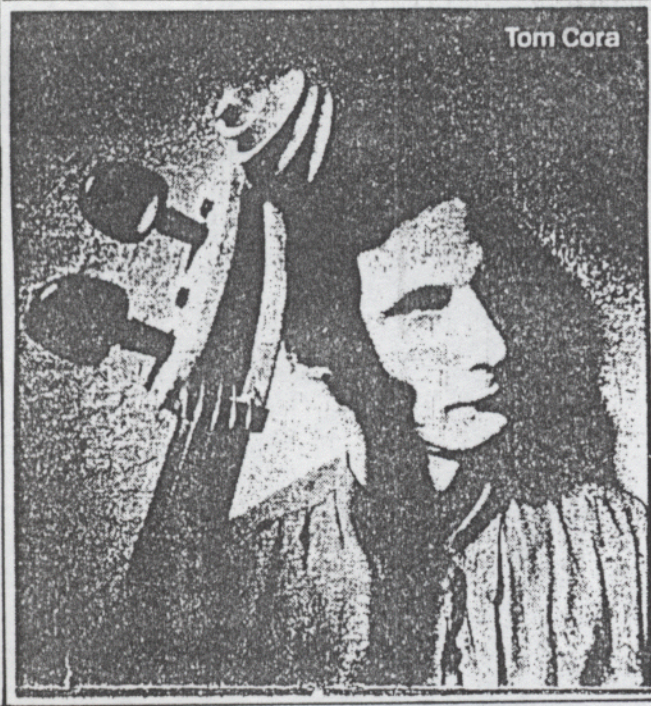
Június végén egy különleges előadást csináltunk az amsterdami BIMHUIS nevű jazz klubban, ahol a fentebb említett jazz muzikusok és a DOG FACER HERMANS tagjai kísérték.

Novemberben egy háromhetes turné következett Britanniában. Amikor hazatértünk, megtudtuk, hogy megnyertük az 1991-es DUTCH POPPRIZE-t, ami azt jelenti, hogy a zsűri szerint mi voltunk a legérdekesebb holland együttes abban az évben... vagy valami ilyesmi. Tulságosan nem zaklatott fel bennünket. Az ilyen díjak az utolsók, amikre gondolunk.

1992-ben a '91-es BRIMHUIS-i koncert videóján dolgoztunk, és mivel egy kicsit le voltunk vele maradva, a legutolsó kislemez a 7"-es sorozatból 12"-re sikeredett. Március végétől május végéig TOM CORA-val egy rendhagyó turnén voltunk. Játsoztunk egy háromnapos fesztiválon Svájcban, hat előadást adtunk az USA-ban és Kanadában, egyik a montreáli csellófesztiválon volt. Aztán turnéztunk Hollandiában, Belgiumban, Svájcban, Ausztriában és Németországban. Ezután egy kis megérdemelt pihenőt tartottunk. NEMSOKÁRA ÚJRA TALÁLKOZUNK.

TOM CORA az EX-ből és a SCRABBLING AT THE LOCK lemezről: "Az EX ezt a fajta rockzenét egyrészt hangos gitárokkal, hangos dobokkal és kemény basszussal adja elő, de mégis ezeket valahogy tömör és erőteljes struktúrává tudják változtatni, ami a ritmus tekintetében egész jól működik. Mégis, mivel a struktúrák nem egyeznek meg nyíltan a dallammal, csak azt mondhatom, hogy "YEAH", ehhez érdemes hozzáadni valamit. Megegyeztünk abban, hogy legyenek a zenében óriási, erőteljes pillanatok és finom részletek, egyfajta klasszikus beütésként."

Tom Cora

Tom Cora és az EX tagjai a következőképpen vélekedtek az együttműködésükről:

Terrie az EX gitárosa:

"Számunkra is elég furcsa volt ahogy a két zenei szélsőség összejött, hogy olyasvalamit készítsenek ami egészen dallamos. Tom problémák nélkül, nagyon gyorsan elsajátította azt, amit mi csináltunk. Mi viszont semmit sem tudtunk a zeneelméletéről, és amikor meg kellett nekünk valamit magyaráznia a kottával kapcsolatban, olyanokat mondott, hogy: "második érintő, harmadik húr". Nagyon érdekes volt. Mégis gyorsan összeszoktunk.

"En csak hagytam- mondja Tom-, hogy az amit ők előadnak lehetőséget adjon nekem arra, amit eddig még nem csináltam. Ők hozzám hasonlóan nagyon nyitottak voltak olyan dolgok iránt, amit eddig még nem próbáltak. Ha eltekintünk

a török és magyar népdaloktól, amiket feldolgoztunk, a zenében előfordul olyan valami ami népzeneire emlékeztet, vagy egyfajta "mellékes megjegyzések". Ez nem stratégia volt, hanem a köztünk lévő tudatalatti kapcsolat."

fordította és összeállította: T.B.J. és senki

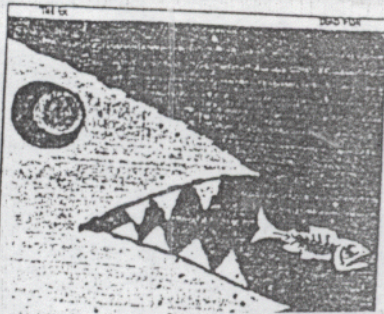
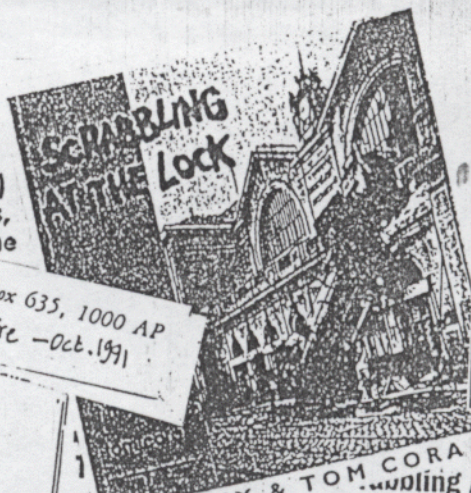
THE EX + TOM CORA

Scrabbling At The Lock
(Ex/RecRec, c/o Cargo, P.O. Box 9055,
La Jolla, CA 92038-9055/619-459-3777)

While The Ex has released 12 albums in 12 years, of which a few are still available in the U.S., most American know about the two (or one) albums from the mid-'80s. Tom Cora isn't even in Amsterdam and hasn't amassed nearly as much as you'd figure a NYC cellist playing with John Zorn, Eugene Chadbourne, Bill Laswell and Don Cherry would. The intercontinental force than the six Ex members.

Information: The Ex, PO Box 635, 1000 AP Amsterdam, Holland.
Wire - Oct. 1991

JOGGERS & SMOGGERS
The Ex surrenders of clockwork songs strident and protest padada, "Fil and Ice," and other reflective, old-fashioned waltz ("Hideg Szelek," "1993,"), **Scrabbling At The Lock** thought-provoking on all levels.

THE EX + TOM CORA
Scrabbling At The Lock
underground activists The Ex team up with avant-garde violin player Tom Cora, to cut an album with its avant-garde tradition; combining the Ex's rhythmic overload melody lines is one of the crazy ideas that just has to work; this fury for so long now that they are the number prime expression mere tongue in cheek arthouse also-rans. "Scrabbling" inventiveness, a sheer bloody and a lyrical space is adrenaline pumping cabaret irritant rampant on the cymbals.
Cora mingling
FOLK
The Ex with Tom Cora: Scrabbling at the Lock (EX 051). The Ex are six uncompromisingly political punk rockers whose enthusiasm for collaborations makes Johnny Marr like a wallflower. Tom Cora is an avant-garde New York who has worked with Bill Laswell and Fred Frith, an unsettling experience like fingernails on a chalkboard. Oddly accessible and new and

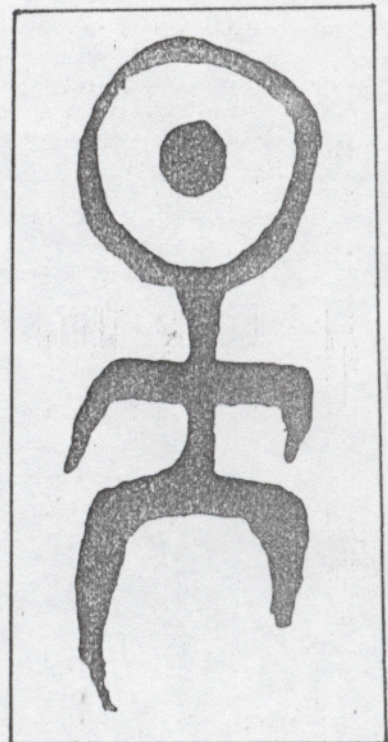
TISZTA LAPPAL

Az első gyanús előjel az volt, hogy a koncert napján már nem lehetett jegyet kapni, elővételeben, a Ware lemezboltban. A következő az, hogy - miután némi birkózás árán megszerzett jegyeinkkel végre bejuthattunk az Orczy kert normális, kosárlabdapálya méretű tornacsarnokába - ott olyan mennyiségű hangfalhegyek sorakoztak, amik akár négyszer akkora teremben is biztosították volna a kellő hangerőt. Később aztán a közönség között feltűnt Grandpierre Attila néhány halott-kémszerű egyén társaságában és Bárdos Deák Ági is ezóttal fiúk nélkül. Voltak, akik az ő jelenlétükkel is megerősítettnek vélték azt, hogy készül valami. Telt múlt az idő és szó, ami szó, szépen megvárakoztattak bennünket ezek a kedves berlini fiatalemberrek. Aztán egyszer csak minden különösebb ceremónia nélkül besétált a színpadra fekete öltönyben, pezsgőspohárral a kezében Blixa ör és nyomában az Einstürzende Neanbauten. A hangerővel kapcsolatos jóslataink már az első másodpercekben beigazolódni látszottak. Hiába szólt azonban

bármilyen hangosan is a cucc, a koncert első negyedórája alatt úgy tűnt, hogy a színpadon lévőeknek mégis gondjaik akadtak a technikával. (Hiába már a német precizitás sem a régi!) Aztán persze apránként megoldódtak a problémák. A turné első állomásán, egy nappal a bécsi koncert előtt, itt nálunk a főpróbán ennyi még belefért. Sajnos az Einstürzende Neubauten zenéjét szavakkal reprodukálni szinte lehetetlen. Egy-egy koncertjük pedig messze nem csak zenei élmény. A kevés, de tökéletesen megtervezett fénytechnika, a háttorborgató történelmi emlékeket felidéző német nyelv, egy tébolyult karmester idegbeteg gesztikulációi, a brutális zaj és a tökéletesen tiszta dallamok együtt elementális hatást érhetnek el. És ezek mind megvoltak ma este.

Tabula rasa! - ordították még a koncert elején, az egyik számukban. Tiszta lap. A mindenre fogékony, befogadóképes gyermeki elmére használják leginkább ezt a kifejezést. Az Einstürzende Neubautent csak így érdemes hallgatni. Ha valaki nem így érkezett, az magára vessen. Távozni viszont biztos, hogy mindenki így távozott: tiszta lappal.

- KLUCSAI B -

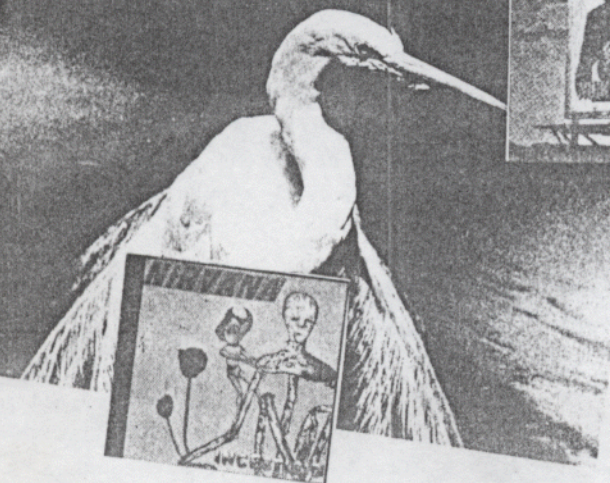

FAITH NO MORE
Angel Dust

1992. leg....

lemezei után nyomoztunk:

GOD: POSSESSION CD /Ventura Rec./

A dzsessz és az ipari zene csodálatos ötvöze. A legértelmezesebb és legmegrázóbb zene, amit életemben hallottam.

SKINNY PUPPY: LAST LIGHTS /Netzwerk/

A legkifinomultabban györfurt hangmontázs. Trip. Utazás a tudatban és tudattalantán. Rituálé, dráma, opera, lírárcélum és utazás a killertérben.

SCORN: VAE SOLIS /Erasche/

Három ember munkája, akik az első Napalm Death lemez "A" oldalát /Scum sz/ zenélték fel. Egyikük ma a Godflesh énekes-gitárosa. A crush-cere egyik gyöngyszeme ez a lemez. Egyébként ide írhattam volna a Godflesh PURE című lemezét is.

SOL INVICTUS: LET US PREY /Torse/

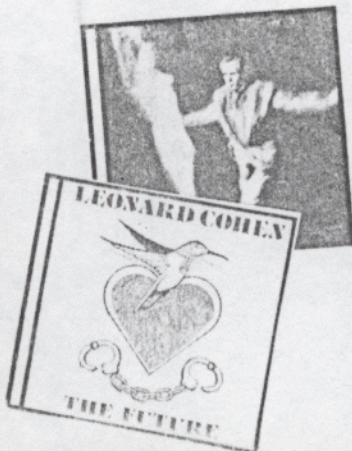
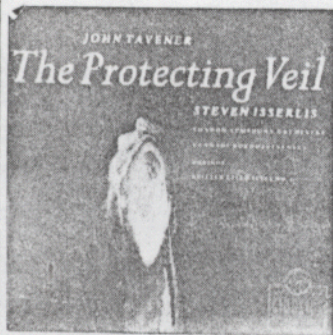
Az utóbbi évek SOL INVICTUS lemezeinek akusztikus koncert-változata. Zongora, fuvola, gitár, ének. Megnyugtatóan és felemelően gyönyörű lemez. Különösen ajánlom.

CLOCK DVA: MAN AMPLIFIED /Contemlo/

Ők merőki szintre fejlesztették a számítógépprogramozást, mégis a legemberibb computerszenét csinálják. A SKINNY PUPPY mellett a legjobb út a techno birodalomban.

Na, nagyon sok jó lemezt hallottam az elmúlt évben, és másképp valószínűleg más listát állítanék össze. Még néhány név, aki kimaradt, de nem mellőzhetem: LULLIKAS, TROTTEL, PROFACE, ILLUSION OF SAFETY, THE DISPOSABLE HEROES OF FRIENHPRISK, LAIDACH, RESIDENTS, JAZZUS LILAND, CRASH MONCHIP ALIV, ATTRITION, CHRISTIAN WOLFE, JONIC VIOLENCE, stb. O.k. itt befejezem...

Mész Mihály

Top 5? O.k.. Már az én listám elég szubjektív és fellelhető benne némi elfogultság:

1. PROVLIN ASSEMBLY - Tactical Neural Implant /CD/
Kemény Electric Body Music. Rövid kommentárom csak ennyi: a kedvencem.
2. KULTURÁLIS SZEMLE - Fucking Night /demo/
Magyarország egyik legjobb amatőr punk együttesének harmadik demója, mely remek összhangot mutat, lendületen, kiforrott és 77-es punkzene.
3. ANDERSEN - Laughing Cow... /CD/
Talán lesz egy világhírű együttesünk? Mindenesetre igényes, remek hangszerezésű anyag, igen jó angol szövegekkel. Lehet elmélyülten hallgatni, de lehet bulizni is rá.
4. A.C.D. COMPILATION - Squatting is a solution... /cass.90/
Francia válogatás kazetta, mely átfogó képet fest '92 alternatív stílusirányzatairól több nemzet amatőr együttesei közreműködésével.
5. ESCALATOR - Helicopter /HK/
Az első magyar igazán értékelhető Electric Body zeneanyag. Még kell fejlődniük, de már ez is nagy haladás, ezért öröm hallgatni.

/ Sziki /

VHK: A szexuális kapcsolat dörömbölése

A VHK új lemeze sokkal kidolgozottabb és precízebb, mint előző két albumuk. A kezdeten belül kezd megmozdulni a rend. Zenéjük olyan mely, jórattalán eseményekre vezet el a hallgatót, amelyre csak néhány szó leírására képes.

Új Rem: A Tiltás az A-ban

Személyre az év igéretként indultak, ker, hogy azóta megszűnt a zenekar. Zenei és szövegviláguk gyökerei mákik is a magyar népzene és hiedelem világ talajából táplálkozik. Egyéni hangzása a szürke mazzából.

UZGIN ÖVER: demo

A hazai lemezkiadás nagy hitája, hogy az Uzzin Över még nem rendelkezik jó minőségű hangzóanyaggal. A mongol népzene kiistályosított divúza jazz és kortárszenei elemekkel.

JAN GABRIEL: USTAD FATH ALI KHAN AND MUSICIANS: love and songs

Keltről jön a hajnal. Akárcsak az Uzzin Övernél, itt is a jazz hangzása keveredik a keleti népzenevel. Még Hakk László barátom 1993-ban Európára vár, hogy friss zenével felkavarja az állóvizet, én kelet felé tekintek. Az ehhez hasonló albumok adják meg szócimra erre az alapot.

BODY COUNT: Copy killer

1992 botrány-lemeze. Bár zenéjük szócimra nem jelent sokkal többet, mint egy átlagos metál zenekar albuma. Mégis hacsakossággal, azdkimondásával és nyersasságával a tavalyi év egyik legszpetikusabb compacta a Body Count. Az amerikai "demokrácia" toleranciája is mérhető az albumra való reagálásokból.

-Arató-

- LOU REED - Magic and Loss
- R.E.M. - Automatic for the people
- Babes in Toyland - Fontanelle
- Pearl Jam - Ten
- Andersen - The Laughing cow and other stories

Különböbbségi kommentárt nem fűznék a felsoroláshoz. Szubjektív vélemény, amihez hozzátartozik, hogy az Andersen azért szerepel, mert szerintem 1992-ben a legvilágibb hazai zenét játszották. Viszont ez év végi visszatekintéskor szembeütközött egy érdekes dolog. 1992-ben az európai zenekarok nem igazán remekeltek. Szinte majdnem mind n, amiről a múlt év emlékrözetos marad, Amerikából jött. Remélem ez csak átmeneti állapot, és az autentikuságára oly bőszeke Európában 1993-ban újra valaki csinál egy k: huzatot, ami körüljze ezt az állott levegőt, ami körülvesz bennünket.

lakk László /Senki/

Kedvenc lemezeim '92-ből
Nick Cave & The Bad Seeds - Henry's Dream

Mindenféle divatirányzatot felülmelkedve örökvényű zenei és gondolati értékeket hordoznak Nick Cave munkái. Ez a lemez is.

Sonic Youth - Dirty

Azon kevés amerikai zenekarok egyike akiknek eredeti ötleteik vannak. Egyszer egy kritikus azt írta róluk, hogy ők játszáék Hendrix óta a legjobb gitázenét.

Tom Waits - Bone Machine

Tom Waits-szel úgy vagyok, mint Petőfi a Kárpátokkal: csodálom, de nem szeretem. Kivéve ezt a lemezt.

V.H.K. - A Semmi kapuin dörömbölve -
"Mégis győztes, mégis őj és magyar."

Pearl Jam - Ten

Annyira régimódiak, hogy az már újszerű. Kár, hogy divatosak is.

Best of 1992.

1. Dog Faced Hermans /koncert/ Szentes, 1992.aug.22./kassette/
2. SzeMaBa: Concealed Sanctuary /kassette/
3. VHK: A semmi kapuin dörömbölve /CD/
4. Binder: Senior és Adolphus /CD/
5. Hortobágyi: Traditional music of Amygdala /kassette/

-Kucsai B.

Olesz Sándor

Mit tett a véletlen /?/: kizárólag Magyarhonban vagy magyar zenészekkel készült felvételek kerültek a listámra. Lehet, hogy néha nálunk is történik valami?

Dog Faced Hermans: Ajulásig feszülő punk csipetnyi Ornette Colemanmel fűszerezve. Szőnyi Tamás s:ives figyelmébe ajánlom. /A kassette kereskedelmi forgalomban nem kapható/

SzeMaBa: A magyar dzsessz egyik leggyénibb, legegrotikusabb hangzósa, Szabó Sándor vezette együttesének enjét kiadódó kassettája. Nemcsak vájtfülűeknek. /Kfkn./

Vágtázó Halottkémek: Úserő és zenei igényesség. Hallhatod: a kettő nem zárja ki egymást.

Binder Quartett: Ahány Binder-lemez, annyi meglepetés: mindig egy kicsit /?/ más. Ez is. Ahogy 1992 végén koncerten elnéztem, kitelik tőle, hogy 1993-ra is valami újat tartogat.

Hortobágyi László: Kertész en-man-show. Ha érdekel: a jelszó: Bahol! /Kfkn./

D.O.A.: 13 flavours of doom

Akik ismernek, tudják, hogy ha az idén a D.O.A. egy csomag kassit adott volna ki, azt is az első helyre tettem volna. Ez a lemez után azonban nem bírtok velem, mert erre a korongra csak a süketek mondhatják azt, hogy nem jó.

Babes in Toyland: Fontanelle

Lee Ranaldo kezelésba vette a lányokat és mindjárt "csodá" cinált. Energiadús, brutális zene. Kér, hogy nem lesz folytatása, azóta ugyanis felbomlott az együttes.

Ministry: Kefano, Psalm 69/

Utálom a gépzé: és most az egyszer megdóm magam. Mentősekre szolgálgjon, az, hogy még senki ilyen jól nem ötvözö a gépet és a gitárt, mint Alien. Jesus built my "taste".

KBO: Za Jedan korak

Ez lenne a tavalyi év legjobb jugó lemeze, ha történetesen itt jelent volna meg. De nem itt, hanem Franciáorazágban adták ki. Aki ismeri őket /r KBO-t/, még az is meglepődött ezen az enorjúságon, ami erről a korongról árad. Az az igazság, hogy "egy lépésre" vagyunk - a szankcióktól!

ATEIST RAP: Maori Iernipenzales

Spermbirds zene, RAP ének /2 énekos/ és örült szövegek. Kemény /fehér/ punk némi /fekete/ rap beütéssel.

-Babi A.-

LÁTÓSZÖG

Még decemberben megírt kackiás soraimat a hónapok teltevel sem sikerült kinyomatni, így azt a napi aktualitások kihagyásával újra fogalmaztam: elmaradt például az újévi jókívánság, stb. Remélem, hogy az egyes blokkokban kifejtett, kissé kifinomodott véleményem ilyen hosszú idő eltelte után is ad valamit nektek! Lokott véleményemmel szeretnék ugyanis felvillantani egy kis ellenfényt – inkább az egyirányba terelt gondolkodás ellensúlyozása, és nem a megfellebbezhetetlenség igényével! Szeretném ugyanis, ha olvasnátok néha talán vitára ingerlő véleményem – esetleg vitázhatunk is! –, és örülnék annak, ha valamit, ami elkerülte figyelmeteket, megcsodálnátok, megismernétek általam.

A Szentesen fellépő, hollandiai illetőségű skót **Dog Faced Hermans** koncertjéről a beszámolóm nem minden tanulság nélkül írtam meg. A programnak ugyanis voltak előzenekarai, de az első csapat pofátlanul fegyelmetlenül fellépése, kezdésképtelensége több mint egy órát elrabolt türelmes közönség-életemből, így bosszúságból eléggé feltankoltan hallgattam őket. A kinti melegebből pedig annyi jutott nekünk, hogy a 23-órás kezdésre legalább 35 C° lehetett a színpadon. Mikor tehát Marionék a hurokba csaptak, nemcsak hangszereikkel kellett megküzdeniük, hanem a meleggel is. Az előbbi teljes siker koronázta, mivel fegyelmezett, profiul pontosan felépített programjukban a dinamikai árnyalatok sokszínűségéből adtak leckét az egydinamikájú (hangos) musorral fellépőknek. Néhány fényképemem talán érezhető, hogy csodának lehettünk tanúi. Csodának nevezhető ugyanis az, ahogy a rak (rock) és a pank (punk) százezerszer már hallott elemei szinte varázsütésre – az első hangtól kezdve – az ihletett zenészek teremő ereje által egy magasabb minőségbe összeálltak. Ezeket a pillanatokért érdemes koncertre járni. Amit a trombitás/énekesnő a sodró erejű, döngölt pank-luktetés felett a színpadon művelt, az felért egy kisebb akrobatikai gyakorlattal is. Trombitája énekelt, sirt, kiabált; néha szinte abba kapaszkodva repült. Nem csoda hát, hogy nem bírta a hőséget, és rosszul lett. Mint utólag, a **Mental Blocks For All Ages** (Gondolati egységek minden korosztálynak) című albumuk alapján – melynek számaira műsorukat építették – azok is kaphatnak egy kis izelítőt a hangulatból, akik elmulasztották a zenekarral való személyes találkozás lehetőségét.

Ha már a lemezeknél tartunk, kezembe került a **PG Csoport Moulin Rouge** (Vörös malom) című lemeze. A Jantyik Zsolt vezette zenekarról e lap előző száma előtt nem hallottam. Erről persze nem csak a zenekar tehet – de ez egy már egy más mise. A felfedezés örömeivel hallgattam tehát őket. Bár a lemez zenei újdonságokkal nem szolgál, Jantyik Zsolt szövegei, depressziós realizmusa valami újat, általam eddig nem hallottat eredményezett. Voltak persze előzmények, hiszen a valamikori **Konroll Csoport**, **URH**, **Európa Kiadó** stb. szövegei is szóltak valamiről, árnyaltságával, gondolati cúsztatásaival megis leginkább a **Rolls** (Frakció (később csak **Rolls**)) szövegvilágával érezek rokonságot, – hogy a szólóénekesek hasonló érzékhangját és énekstílusát most ne is említem. Vannak ugyan zenei (és szövegi) közhelyek is az albumon, hangulatos újhullámos gyökerezettségű, néha folk- és kamara-bit (beat) stílus elemeket is tartalmazó zenéjüket szívesen hallgatom. Remélem továbbá, hogy a Jantyik Zsolt (ének, gitár), Jantyik Csaba (gitár, vokál), **Grosz Imre** (dobok), **Tóth Károly** (basszusgitár, vokál) és **Vass Krisztina** (billentyűs hangszerek) felállású társaság további, hasonlóan (vagy jobban) megszerkesztett és kidolgozott albummal újra fog jelentkezni.

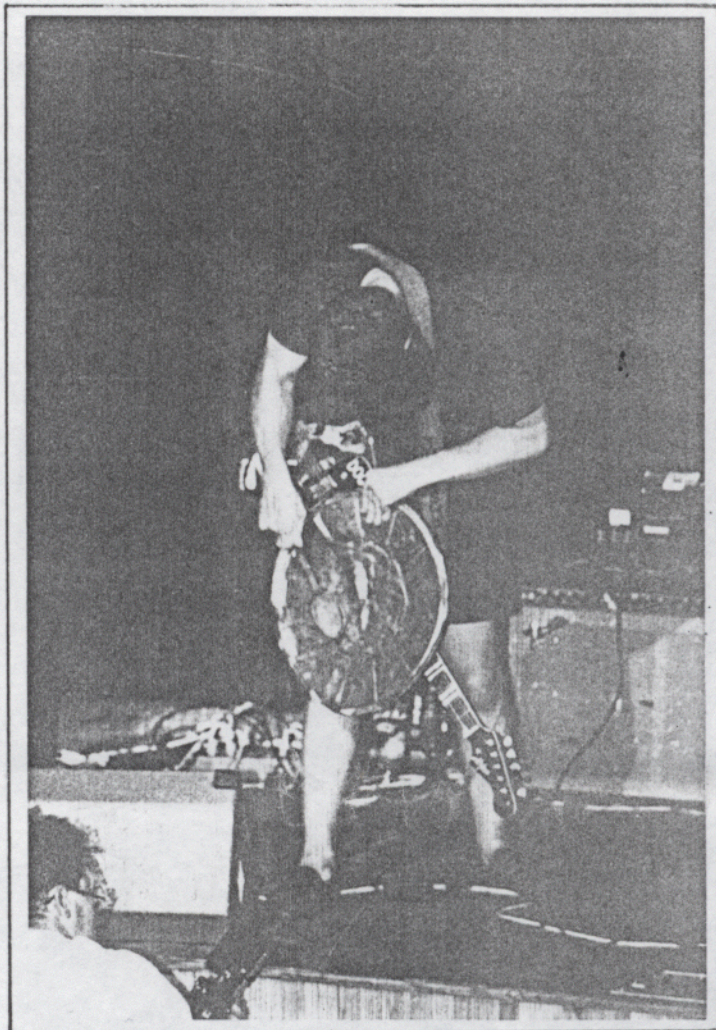
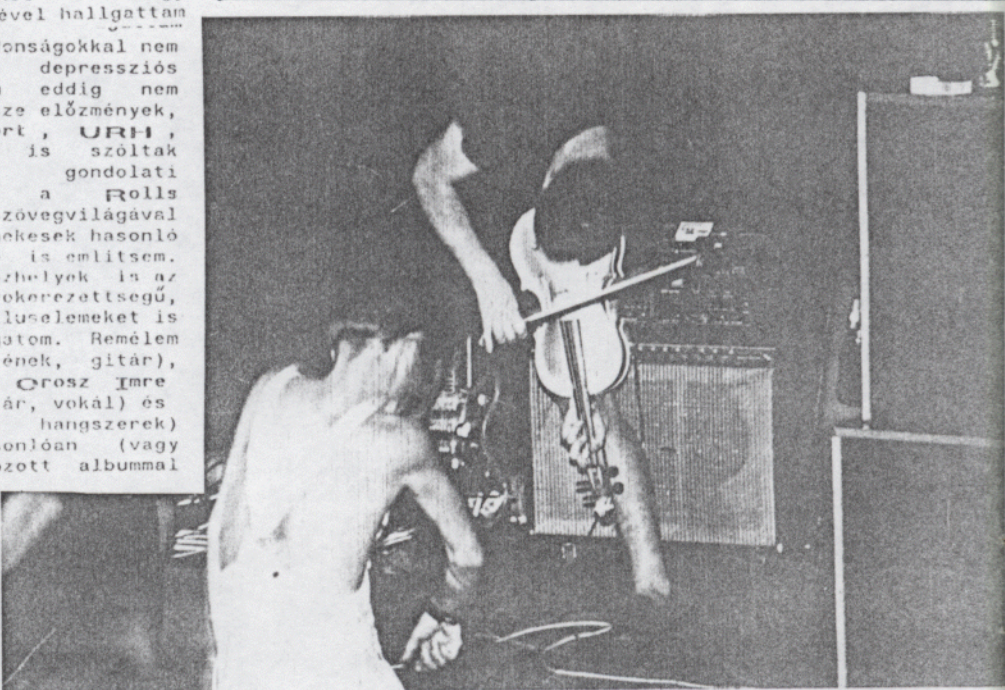

FOTO: KARI

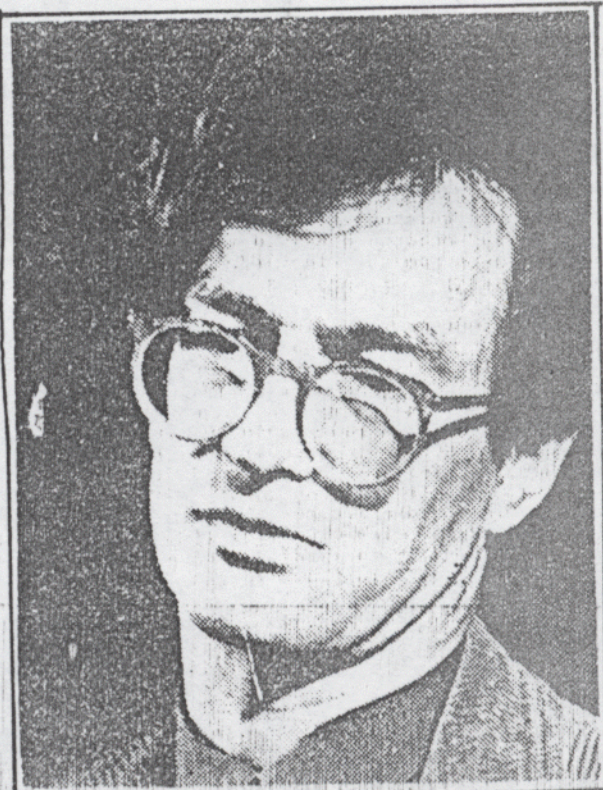

Mási! Az eredeti, a még decemberben megírt LATÓSZÓGBAN a helyen a kommunista galambok eltüntetéséről szóló lekesítő/kételkedő cikk szerepelt. Azóta kellően le nem "baromanyádozott" képviselőink újabb ténykedése gondolkodtatott el. Gondolkodom ugyanis azon, hogy kitűzöm a sarló/kalapácsos, vagy vörös csillagos jelvényeket a kabátomra. Ezt az előző rendszer nálam nem tudta elérni, de most, hogy szabadságjogaimban olyan indokokkal akarnak korlátozni - és ezt most a történelmet valamennyire is ismerő embereknek nem kell magyaráznom! -, amely alapján a templomok tetejéről a kereszteteket is leverethetnék, valamilyen formában tiltakoznom kell! Tiltakozásomnak azonban az az egy akadálya még megvan, hogy e relikviákat eddig csak pénzerméken gyűjtöttem, és azok is csak hóvégeig tartottak ki. Viszont ha ez utóbbiakból - tehát az undorító vörös csillagos pénzecskékből, melyet kellő következetesség híján nem tiltottak be! - bárki felesleggel rendelkezik, küldje el a NUOVA-nak! Bármennyit bármennyit elfogadunk, és megígérjük, hogy egy részét feltűzzük a kabátunkra!

Tavaly legalább háromszor moziban is voltam. Ennyiszer láttam ugyanis Wim Wenders filmjét, a Berlin felett az ég... címűt. Azt persze nem állítom, hogy csak Nick Cave-t akartam látni - akkhez eddig csak lemezzélményeim fűződtek és különben is egy másik kedvencem, Blixa Bargeld is tagja volt zenekarának - , inkább megragadott az a valószínűtlen lebegés és humanizmus, mely az egész filmen végigvonult. Szinte minden képsort, mondatot többször meg kell tapasztalni - és minden alkalommal újabb rétegeket, kapukat találunk az élet titkainak gondolati falán. Az összefüggés "nélküli" jeleneteket kísérő cselló hangja is legalább olyan felkavaró, mint a francia zenekaró, vagy Nick Cave-é. Ha tőged a gondolkodás is tud szórakoztatni, akkor ezt a filmet - vagy Wenders újabb szci-fijét, az 1999-ben játszódó A világ végéig -et - ne hagyd ki!

Valamikor régen, még az első Nouva-számban felelőtlenül ígértem mindenféle lemezkritikát, amit lusta ember lévén még mindig nem alkottam meg. Azóta az újabb Trottel korong is napvilágot látott. Amit megígértem, azt persze meg fogom tartani, sőt talán újabb dolgaimról is írok majd (After Crying CD stb). Visszatérve ígéretemhez, lemezkritika helyett olvassátok egyelőre Czesław Niemien-t bemutató írásomat. Talán az is ér valamit.

Olvasgatom a különféle popipari sajtótermékeket, de kedvemrevalót csak olykor-olykor találok. Szeretem a Második Látás-t, elsősorban informatikai hasznossága és stílusa, zenei nyíltsága miatt. Állásfoglalásait hitelesnek, gondolati alapokon állónak érzem. A lemezzismertetőik színvonala viszont erősen hullámzik. A Volt című sajtótermék elsősorban lehangoló profizmusa miatt érdemel figyelmet. Ilyen jól megszerkesztett lap ritkán kerül a magyar, vagy másvilági olvasó asztalára. Kár, hogy a cikkek egy részét blöffnek érzem, amolyan

WIM WENDERS

nelykitöltés-félenek. Az Ordító Eger sem kiáltja mondandóját feleslegesen a világba, bár néha nem olvasatja eléggé magát. Az eredendően hirdetés-szagú Rockinform hírmondói hasznossága (pontatlanságai mellett is) vitathatatlan, akárcsak az "első magyar techno fanzine"-nak, mely Virus néven terjeszt "ragályt".

Még két könyvet említenék most meg. Végre megjelent Szőnyi Tamás régen esedékes műve, Az új hullám évtizede, 2. A szerző e művében azok a csoportok a főszereplők, akik a fővonalat taglaló első kötetbe már nem fértek bele, azaz a Cure, a Dead Kennedys, Laibach stb. mellett a magyar zenekarok is. Voltak persze, akik kimaradtak (Reeperbahn, Vertó, ...A Thinking Plague, Aja RL, Gasnevda, PGR, Napred U prošlost..., Grong Grong, Raksha Manchan, vagy az újabb formációk stb.), de feldolgozásmódjával, alaposágával a mű így is figyelemre méltó! - A másik kötet, melynek szerzői: Kovács László Gábor és Zakar Zoltán Rocklegendák címen megjelent munkájukban a nyugat-európai, illetve amerikai bandák és előadók közül a stílus-teremtőket, ismertebbeket próbálták összegyűjteni lexikonjukba. Kiadványuk alaposágát viszont megkérdőjelezem, mivel az általam jelentősnek vélt, de kevésbé ismert, tehát éppen ezért a szakirodalmak tesztelésére "használt" nevek kétharmada nem szerepel a könyvben (Gong, Magma stb.). Néhány címszónál ropognak a közhelyek; a versidézetek egy része csak angolul szerepel; van olyan címszó, amely nem tartalmaz leíró részt ("róluk már mindent leírtak" - mármint a Beatles-ről); az újhullám vagy pank (a fonetikus átírás az én rögzítmem, de erről majd máskor!) meg sem említődik, viszont szerepel az U2, stb. A könyv felvállalt célja szerint be akarja mutatni, hogy "milyen volt apád és anyád igazi zenéje". A cél nemes, de erre talán nem a lexikonforma a legmegfelelőbb. A könyv vitathatatlanul leghasznosabb része az oda-vissza áttekinthető diszkográfia (bár kisebb hibákat az is tartalmaz). Akinek tehát még nincs kellő irodalma a rak (rock) aranykorzákáról, az biztosan hasznosan tudja majd a kötetet forgatni! Viszont számomra egyszerűen érthetetlen, hogy a Gentle Giant hogy maradhatott ki!

Egyre-másra alakulnak Magyarországon a különféle zenei irányzatokkal foglalkozó társaságok, szervezetek. Ezek célja általában az adott zene elméleti szakembereinek, rajongóinak, avagy általában a műfajjal foglalkozók összefogása, a zene népszerűsítése. Most két ilyen szerveződésről tudósítanék: még 1992. júniusában alakult meg a Magyar Jazzkutató Társaság, október elején pedig a Magyar Blues Társaság. Közülük az első 1993. augusztusában Tatán rendez egy koncertekkel, előadásokkal egybekötött, a nagyközönségnek és a szakembereknek szóló ötnapos tábor. Lehet, hogy ott találkozunk?

SZIAMI - Testből Testbe -

Nem is tudtam, hogy a Müller bohóc. Mármost, hogy hivatalosan is...

Úgyhogy nincs is neki olyan nagyon nehéz dolga. kicsit elhülyéskedik a mi kedves anyanyelvünkkel, ami lassan úgy engedelmeskedik neki, mint az agyonhülyített oroszlán az idomárjának (hogy a cirkusznál maradjunk); összeszed néhány Zala megyei "zenészcsávót", akik nyomják alá a rockot; megcsinálja a Mr Pronowskit, aztán egy ilyen lemezt... és kezd előről.

KISPÁL ÉS A BORZ - Föld, kaland, ilyesmi -

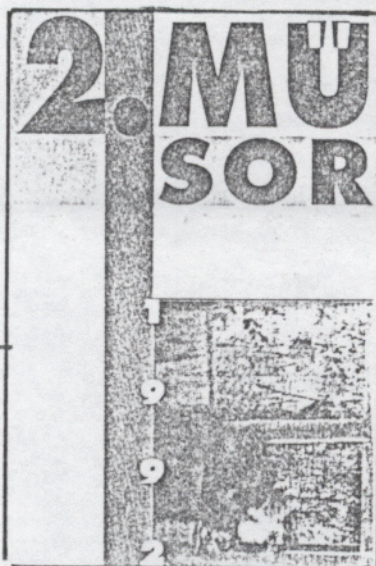
Egy évvel az előző után itt az újabb Kispál lemez. egy édes-szomorú tengerhajózás, halak, fák, autók között, vissza a gyerekkorba, a busz hátuljából nézve az elsuhanó réteket, a madarakat és az összes többi emléket egy olyan világból, ahová jó lenne gyakrabban ellátogatni, csak az embernek ritkán akad olyan "idegenvezető", mint a Kispál és a Borz.

ANDERSEN - Laughing Cow and Other Stones -

Az Andersenben az a legszimpatikusabb, hogy nem tolaikodnak. Teszik a dolgukat: gitározgatnak, koncerteznek, lemezt csinálnak, videoklippet forgatnak. Valószínűleg sohasem lesznek a rockzene nagy megújítói, de hát nem is ez a céljuk. Ők csak lavírozgatnak a középmezőnyben és néha megmutatják magukat. Most például ezzel a lemezzel...

SEXEPIL - Against Nature -

Anyagi szempontból holtbiztos, hogy megéri az árát ez a kazetta, ugyanis ha nem uzsorásnál vásárol az ember, akkor megkapja a zenekar előző lemezanyagát is, egy hanghordozó árért. A Sexepil már azon is kitett magáért. Mostanában meg különösen illik hasraesni előttük. Biztos én látom (hallom) rosszul, de nekem ez az anyag nem több szokásos 120 minutes töltelék-nél. világsszínvonalú tucatzene.

2. MŰSOR

Nem hittem volna, hogy a 2. Műsort olyan sokan ismerik. Aztán egyszer csak kölcsön akarták adni, hogy hallgassam meg, sőt azt is mondták, hogy a nagy dolgok mindig csendben történnek. Mivelhogy ismertem már a kazettát, udvariassen, de határozottan visszautasítottam az ajánlatot és utána végighallgattam újra a sajátomat. Csak azt a nagy dolgot nem vettem észre sehol.

NAPNAP FESZTIVÁL '92.

Langyos dokumentum egy langyos eseményről. Persze nem kellene mindeknek így lennie, de hát nálunk ez már hagyomány... Hiába jó a Sexepil vagy a Kampec Dolores, hiába játsza az Ági és a fiúk a Sinatra - Sid Vicious féle My Way-t, az egész együtt túl fulladt, túl erőtlén és érdektelen.

NULLADIK VÁLTOZAT

Az a legkellemetlenebb, ha arról mond rosszat az ember, ami tulajdonképpen nem is az. A Nulladik Változat ilyen: nem rossz. Az a baj, hogy különösebben nem is jó. Tipikus, közhelesterű dark témák változtatják egymást zeneileg és a szövegekben is. Megy is minden szépen a maga útján. De minek?

HISZTÉRIA - Ne fogd be a szád!

Kicsit kellemetlen helyzetben érzem magam, ugyanis véleményem szerint a Hisztériával és a hozzá hasonló zenekarokkal szembeni egyetlen ellenszer az, ha nem vesz rólu tudomást az ember. Ehhez képest mégis végighallgattam a kazettájukat. Még mielőtt a címből adódó olcsó szellemességet kiaknáznánk, vagy elméláznánk az "ötletes" átdolgozások miatt, nem árt kicsit körbenézni. Abból, hogy valaki iszonyú intenzitással igyekszik körüljárni a nullát, az intenzitás még szép is lehet, csak közben észre kéne venni, hogy a nulla körül forgolódunk, és amit csinálunk az rég nem intenzitás, hanem törtetés...

Toplista Helyett: R.E.M.

1981 őszén jelent meg első kislemezük, a "Radio free Europa". Nem hiszem, hogy sok köze lenne a felénk is ismert Szabad Európa nevű rádióhoz. Lendületes dalocskák, összefüggéstelen szöveg, ígéretes kezdet.

'82-ben jelent meg első mini lp-jük Chronik Town cím alatt. A zenekar ekkorra már ismét volt bizonyos körökben. Ezt elsősorban az egyetemi rádióknak és az első kislemezének köszönhetjük. A lemez olyan jelzőkkel illették mint a: misztikus, varázslatos, időntúli stb. A "Chronik Town" behatárolhatatlan volt mint majd az összes többi REM lemez.

1983-ban napvilágot látott az első nagylemezük. A címe "Murmur". Egy reinkarnáció vette ekkor kezdetét. A romantikus érzelmek és értékek reinkarnációja. Egy seereg Amerikai banda érzett akkor így. A REM nem elindította volt ennek a folyamatnak, csak része. Tőlük teljesen függetlenül, de ugyanazon az úton indult el a Replacements vagy a Violent Femmes is. Behatárolhatatlanok voltak és ezért időállóak. Semmi olyat nem csináltak, amit előttük még senki, de zenéjük mégis kellemesen frissen hatott.

Első nagy slágerüket, leszámítva a Radio free Europa-t ami csak egy szűk körben volt akkor még csak ismert, a "64-es Reckoning" lemez tartalmazta. A címe: "Don't go back to Rockville" Nyugodt tempójú country-rock ballada a szerelemről és a szegénységről. Kétúró először egy kétúró lemezhez aminek titkát Michael Stipe így magyarázta: "Úgy gondolom minden nagy író, énekes vagy művész tisztában van avval, hogy a titokzatosságban van az az erő ami nagyon fontos része a dolognak amit csinálnak. Én ezt tisztelen, míg mások kevésbé. Én megíratom a legegyszerűbb, legdirektebb dalt a világon, mégsem fogja tudni senki, hogy miről van szó. Ez azért van mert én ilyen vagyok. Probálkoztam másoké, de rájöttem, hogy én nem lehetek olyan egyszerű. Én nem lehetek egy Tom Petty vagy George Michael. Ezt nem én választottam hanem valami ami belülről jön."

1987 novemberében jelenik meg a "Document" című lemezük. Minden idők egyik legjobb indie lemeze ez, és egyben az utolsó ilyen jellegű munkája is a REM-nek. Végleg kintűtték a független jelzót, de mégsem feledkeztek meg arról, hogy honnan indultak. Teli arénák énekeltek a "Lightning Hopkins" sorait, amire ők az "It's the end of the world as we know it(and I feel fine)" összefüggéstelen sorával válaszoltak: "Leonard Bernstein, Leonid Brezhnev, Lenny Bruce and Lester Bangs/ Birthday party Chees cake, Jelly Beans, Boom/ Symbiotic Patriotic/ Slam foot next/ Right ?/ Right ! Ez a dal ilyen szöveggel 9. volt az Ami top listán.

1988-ban az IRS kiadótól 5 millió dollárért áttáltak a Warners kiadóhoz. Ennek öröme mint ahogy már az lenni szokott az IRS kiadott egy válogatást "Eponymus" cím alatt, ahol az addigi összes REM kislemez hallható, plusz a "Radio free Europa" és a "Romance" ami a Made in haven című film egyik betétdala.

A Warner Brothers-nál a "Green" című lemezzel debütáltak. Újjabb REM remekmű? A jellegzetes hangzástól kisebb-nagyobb elhajlásokat tartalmaz. Olyanokat mint a hard rockos "Turn you/ Inside out," vagy a könnyű ballada jellegű "You are everything." De vannak itt valódi pop dalok is: "Pop song 09." Előben ekkor már csak stadionokban, arénákban hallhatók. Magukra öltötték a U2 által megteremtett új mainstream jellegzetességeit. S egy kép a mából: Nemrég láttam ezt az albumukat leárazva egy lemezbolt kirakatában.

"Out of time". Kívül az időn. Vagy túl az időn? Ne tessék azonosítani a lemez címet avval a jelzővel amit az első mini lp-jük említésekor használtam. Ez egy profi munka olyan lett amilyenre tervezték. Se jobb, se rosszabb. Ők már ezt is megtehetik, és meg is tették. Számomra egy kis kárpotlás a "Lose my religion".

REM- The Best Of

Újabb IRS bosszú. Talán annyiban különbözik az Eponymus-tól, hogy pár számmal több szerepel rajta.

"Automatic For The People"- egy kis országuti kocsmának a neve, ahová a REM tagjai a 92-es év egyik legjobb lemezének a készítése közben betértek. Körbeutasták Amerikát és közben sorra születtek a dalok. Aztán ahogy a 80-as évek Amerikájának a képzeletbeli soundtrack-ján ott szerepeltek a Sonic Youth, a Metallica, a Hüsker Dü, a Dead Kennedys stb. társaságában, úgy a 90-es évek hangzásának is egyik meghatározói lesznek. Látszólag olyan egyforma számok követik a nyitó "Drive" címűt. Nostalgikusak és zárkóztak, kollektívák a fülnek és a szívnek. Csupa közhely ugyebár....

Hindu love gods- Hindu love gods

Csemege vájtfülleknek. Először a "Sentimental Hygiene" lemezen dolgozott együtt a három REM tag: Peter Buck(gitár), Mike Mills(bass) és Bill Berry (dob), és Warren Zevon, a magányos Los Angeles-i trubadúr. Aztán 1990-ben Hindu Love gods név alatt adták ki egy lemezt. Vegytiszta blues hallható itt. Buddy Waters, Georgia Sattelites és mások számait játsszák nagyon egyszerűen és nagyon jól...

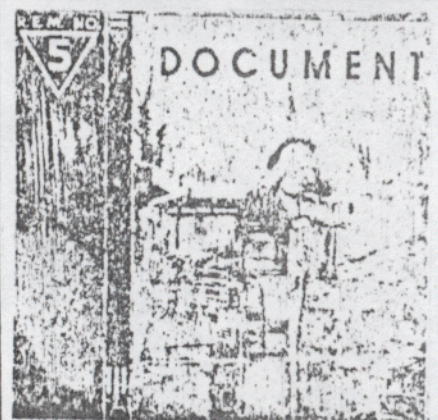
-SINKI-

Részben az eddigiektől eltérő hangzás jellemzi az 1995-ös "Fables of reconstruction, Reconstruction of the fables" című albumuk. Peter Buck gitáros szerint a zenekar válságban volt. Számítalan kérdés vetődött fel a jövőjükkel kapcsolatban. Tovább kellett lépniük, de maguk sem tudták merre. A lemez tartalmaz néhány szép dalt "Driver 3, Wounded knee", de érezhető a megtorpanás.

Lifes Rich Paganat

Ma már kicsit nehéz elhinni, hogy valaha a REM-et az underground jelzővel illették. Kénytelen besorolás volt ez amire a 86-os lemezükkel rácsófoltak. A tiszta hangzás mellett, az új producer Don Gehman érdeme, a szövegek igen meggyőzően és félreérthetetlenül hatottak. Keményen, mint addig még soha, szóltak olyan dolgokról amiket mások közhely szintre sülyesztettek, vagy diszkréten kerültek. A lemez gerincét a "Fall on me" című szám képezte, ami a savas esőről szól, vagy a "Cayahoga," ami egy fertőzött folyó metaforája, ami a felégetett Ohio-i indián rezervátumon folyik keresztül. A lemez a szomorú hangulata ellenére is magabiztosságot áraszt.

A "Dead letter office" lemez egy válogatás ahol a kislemezeik B. oldalán szereplő számok kaptak helyet. Plusz egy-egy átdolgozás a Velvet Underground-tól, az Aerosmith-től a Pylon-tól, és a Georg Miller-től. Peter Buck szerint: "Ez a lemez valami hasonló mint a turkálás a használt áruk piacán."

DAL?

Czesław

NIEMEN.

POLSKIE NAGRANIA

XL 0831
SXL 0831

Írásomat kedvesinálónak szánom azok számára, akik meg nem ismerik és szívesen felfedeznék azokat, akik már hallgattak egy-két számot vagy lemezt a lengyel Czesław Niemen-től. Tanulmányomban elsősorban nagylemez bemutatásával próbálom felvázolni portréját. Úgy gondolom, lesz elég munici meggyőzni olvasóimat, hogy eredményét - nem sikereit! - tekintve a világviszonylatban is jelentős, eredeti alkotóval van dolgunk. Tevékenységevel is hozzájárult ahhoz, hogy a rakzene (rock) - mint a szórakoztató zene egy ága, tehát tulajdonképpen akusztikus iparművészet - műfajában a pillanatnyi sikersorozatok mellett maradandóbb, művészi/esztétikai mercevel is értekelhetők alkotások születtek.

Niemen Czesław Juliusz Wydrzycki néven a jelenleg Belorussziához tartó Vasziliski városában született 1939-ben. A haború, később pedig a behányattatásai után 1958-ban szüleivel a lengyel határ melletti beloru városból, Grodnóból átköltöztek a lengyelországi Gdańskba. A grodnói zeneiskolai évek zongoratanulmányai után zenei karrierjét már lengyel föld kezdte el. Huszevesen először táncdalokat énekelt (Connie Francis lemezerő) illetve dél-amerikai repertoárból), majd a rakenrol (rock & roll) divat hatására hamarosan saját együttes szervezett. A Czerwono-Czarny (Vörös-Feket) nevű zenekarban a jellegzetesen nyers, orrhangu éneke mellett gitáron, illetve orgonán is játszott.

Második zenekart 1962-ben alapította meg Niebiesko-Czarny (Kék-Feket) néven, s ekkor jelent meg első kislemeze is. 1963-ban nemzetközi karrierjét erősítendő, kicsit kemény hangzású nevet megváltoztatta: a szülőváros közelében eredő Niemen (Nyeman) folyó nevet vette fel (s a párizsi Olymp színpadon már így lépett fel). 1964-ben pedig új néven megjelent első kislemeze is. A negyzamos lemez kantri (country), rak, népies szentimentális bit (beat) és a Shadows-együttes stílusában készült felvételeket tartalmaz. Ez stílusokavakad jellemezte meg egy ideig művészetét; a bit/rak fejlődésével együtt minden általa használhatónak vélt elemet beolvasztott zenéjébe.

Niemen 1967-ben újabb zenekart alapított, sorrendben a harmadikat, mely már nagylemezeket is készített. Ekkor határozta el azt is, hogy zenéjébe fontosabbá teszi a szöveget. Az angol nyelvű számok helyett a Niemen. Akwarele nevű csoportban már csak lengyel nyelvű felvételeket készített. Lengyel költők verseit zenésítette meg, illetve ő is írt szöveget. Az együtt számai nagy részében a zeneszerző is Niemen, illetve zenekarának valamely tagja. A három megjelent albumon Jimi Hendrix-, Cream-, továbbá blúz- (blues) spirituális hatások is hallhatóak. Meghallgatásuk után megállapítható, hogy felvételek nem jobbák, de nem is rosszabbak az akkori idők bit-tánczenéjénél.

Közülük én csak a Czy mnie jeszcze pamiętasz? (Emlékszel még rám?) címűt néhány dalom jelentősnek, mivel erről néhány dal ma is frissen szól. A stílusában is ez áll legközelebb a későbbi műveikhez. Ekkorra már kialakult az jellegzetesen kemény enekstílus is, mely művészetének egyik egyedülálló vonása. Míg ugyanis muzsikos honfitársai megpróbálták a lengyel nyelvű verseket kissé európaiabban, azaz puhán énekelni, addig ő a nyelv kemény hangzattal kihangsúlyozva, telt orgánnummal énekel, sokszor felkuszva a magas regisztereket is. E koncepció érvényesült azon a dzsesszklub-lemezen is, melyen Niemen néhány lengyel nyelvű spirituális(!) énekel.

Tovább - tovább - míg csak komor sirba esni nem kell, míg nem nyílik meg az üreg, mely az utón túl sötétlik, s melyet az Emberiség áthidalni módot nem lel. -!

Czesław Niemen első, ma is jelentős albuma 1969-ben készült el negyedik zenekarával, melyet Niemen Enigmatic (Rejtélyes Niemen) néven nevezett. (nem nehéz felfedezni a parhuzamot egy másik rakzeneszel, aki zenekart "tapasztalat"-nak nevezte: Jimi Hendrix Experience). A lemez negy számán Niemen a komponistája, melyekből a Bema pamięci zalobny - rapszódia (Gyász-rapszódia Bem emlékeire) és a Jednego serca (Egy szív) jelenti számomra a legnagyobb élményt. A rapszódia kollázs technikájú mű: első részében klasszicizáló orgonalema után kísérlet-nélküli, latinnyelvű kórus szól, majd egy avantgárd kamarazenei átvezetés után csendül fel a hagyományosnak mondható vers/refren felepitésű rakzene. A lemez B-oldalának három darabja rak, illetve korai dzsesszrak (dzsessz-rock, jazz-rock) stílusú. A felvételeken Niemen énekel és Hammond orgonán játszik. Eneklése a ket fentnevezett dalban igen kitűnő, nehé színt megmozgató. Tomasz Jaskiewicz (gitár) teljesítménye végig figyelemre méltó, bár bravúros szólóit nincsenek. A dzsesszzenekarokból ismert fúvósok (Michał Urbaniak - tenorszaxofon és fúvóla, Zbigniew Sztyc - tenorszaxofon, Zbigniew Namysłowski - altszaxofon) melyen átvezetve játszanak; a dalok kiemelkedő része a tenor- és altszaxofon futamok, rogtonzések adják.

Kuldtelék én, ő, kincsekért!
Vágyakkal jössz meg - mit tegyek? -!

A Niemen Enigmatic következő, szintén cím nélküli albuma 1971-ben jelent meg. A tizenegy számot tartalmazó dupla lemez könnyebb feladat elé állít hallgatóit, mint az előző. A dalok végig rakosak, esetenként különösen stíluselmekkel kiegészítve. Kevesebb bennük a hangszerelési finomság és talán zenei melység is. A zenekar tagjai által komponált zene (hetnek a szerző Niemen) viszont itt is alkalmazkodik a lengyel nyelv keménységéhez, melynek hatásait Niemen (az előző lemezhez hasonlóan) énekeivel is erősíti. Kiadásra kerül az első zenekari (ének nélküli) kompozíció is Enigmatyczne impresje (Rejtélyes benyomások) címmel. A Człowiek jam niewdzięczny (Hálátlan ember vagyok) című szám 15-perces orgona/basszusgitár/gitár/dob improvizációja akár külön darabként is megállná a helyét. Az album első három oldala igen szép perceket szerezhet a rakzene barátainak, kar, hogy a negyedik elegegye győze lett a nem igazán meggyőző enekles vagy az egyszerűen unalmas temak miatt.

Hogy is ne unnánk? Tul kicsi e színpad,
s takolmány, bárki csinálta,
hol mindenkinek le kell fol, s megizzad.
s a színpadra -!

Niemen 1971-ben ismerte meg Józef Skrzeket. Együtt elhatározták, hogy megpróbálják egyesíteni a dzsez, a rak és a kortársi műzene elemeit. Ehhez kitűnő társra leltek Helmut Nadolski személyében, akit Niemen még az 50-es évek végétől ismert. Az új elképzelésekre alakult zenekar a puritán Niemen néven adta ki két, cím nélküli szimpla albumát 1972-ben vol. 1 és vol. 2 (1. és 2. rész) megjelöléssel. Impozáns a zenekart alkotó zenészek névsora, hiszen Niemen (ének, orgona, zongora) mellett a teljes későbbi SBB-együttes (Skrzek - basszusgitár, billentyűs hangszerek, hegedű, harmonika, ének; Antymos Apostolis - gitár; Jerzy Piotrowski - dobok), továbbá Andrzej Przybielski (trombita) és Nadolski (nagybőgő) szerepelt. A dupla album elmaradását pedig csak találgatni tudom: szerintem az "1. rész" zeneanyaga annyira elvont, hogy árukapcsolással, azaz a két albumot egy borítóban árulva lehetetlen lenne jelentősebb példányszámban eladni. Így viszont csak az vette meg, aki "kibirta". A két LP nyolc száma között hallhatunk rakot, dzsezzrakot, szokatlanul nyers és durva andoground-rakot (underground-rock), kortársi kamarazenét (Requiem dla van Gogh'a - Gyászenek van Goghért), illetve egy számban a dzsez, a rak és a műzene izgalmas kevereket. A mai napig frissnek ható két lemez Czesław Niemen eddigi munkásságának a csúcsa, nemzetközileg is jelentős, csak a nagyok mércéjével mérhető produkció. A kollektív munkában való gondolkodás eredményeként Niemen éneke hangja kissé a háttérbe került, mivel rajta kívül Skrzek is énekel, továbbá két számban nincs is a hagyományos értelemben vett szóveges ének. A zenészek teljesímenyeről is csak felsőfokban lehet beszélni, bár számomra kissé zavaró a trombitás játéka, akinél túl sok a Miles Davis-utánérzés.

E zenekar a nemzetközi piacra is kikerült, hiszen 1972-ben, illetve 1973-ban egy-egy nagylemezt adtak ki velük a CBS-kiadónál. Az együttes először a trombitás nélkül készítette el a Strange In This World (Furcsa ezen a világon) című albumot, majd az Ode To Venus (Óda Vénuszhoz) című már Nadolski sem szerepelt. E lemezeken Niemen angolul énekel, továbbá a hangszerelesben is szerepeltek bizonyos könnyítések, hogy a zene az angol/amerikai fogyasztói réteg elvárásainak megfelelően. Az engedelmes azonban hiabavalonak bizonyultak, mivel a kompozíciókkal nem lehet meghódítani az elsőkélyesedett izlésű lemezvásárlóknak szóló, manipulált slágerlistákat. Azt is be kell vallanom, hogy nekem a régi dalok eredeti nyelven és hangszerelesben - éppen a rusztikusabb

megszólalásuk miatt - jobban tetszenek. Niemen is érezhette az ellentmondást, mert a német CBS-nél készült 1973-as Russische lieder (Orosz dalok) című albumát már a saját nyelvéhez hangzásában közelebb állóan, oroszul énekelte.

"E földön itt nekem is van ének
Annyi földem, mit talpam befed
Az időtlenség időterében!... "4

Amerikai útján Niemen beszerzett néhány szintetizátort. Ezzel technikailag lehetővé vált számára, hogy művésziileg nyisson az akkoriban divatos űrzenék felé. Mivel 1973-ban zenekarából kivált a később Magyarországon is népszerű SBB -csoport (Skrzek, Apostolis, Piotrowski), ezért megalapította új zenekarát, az N.É. -t, mely név a Niemen AÉrolit (Niemen meteorkő) középső három betűjének az összevonása. Nem kellett sokat várni az új zenekar bemutatkozó albumára sem. A Niemen AÉrolit öt dalában a rock és a dzsezzrock hangzás dominál. Minden számnak Niemen a szerzője, és ezek közül nem mind tartozik a jobbjai közé. A hullámzó színvonalú albumon a ritmusrészleg sem mindig játszott kiemelkedően, ezért a lemez B-oldalának két utolsó száma nem utí meg a nála már megszokott színvonalat. Niemen mellotron és szintetizátor-játéka kellemes percek szerez hallgatóinak, éneke pedig főleg az első három dalban meggyőző. Külön is kiemelném a Pielgrzym (Zarándok) című dalt, melynek periódusaiban visszhangosítva, kísérlet nélkül énekel. Ez a mű a rakzene történetének máig egyik legszebb, legjobb lassú balladája, mely egyesít magában lengyel, indiai, zsidó és arab hatásokat. A lemezen figyelemre méltó még Sławomir Piwowar (gitár) játéka is, a fentebb említett két gyengébb szám is inkább csak az ő játéka miatt érdekes.

Tanuljunk meg

- mélyebben érezni, mint a józan ész követeli,
- szeretni a gyönyörűt és felkavarót önmagunkban. "5

Helmut Nadolski neve fémjelzi azt a nagylemezt, melyet a sopoti Szt. Jerzego-templomban, közönség előtt vettek fel. Nadolski (nagybőgő) és Niemen (szintetizátor) mellett a templom orgonáján Andrzej Nowak játszott, Olgierd Łukasiewicz pedig "predikált". Az előadott szám, a Meditation (Elméledés) itt is koncentrált figyelmet kíván a hallgatóságtól: lényegében kamarazene (műzene), zeneileg a "van Gogh" rokona, csak annál hangvételében nyugalmasabb. Niemen feladata a felvételnél elsősorban színezések, hangelűsztatások, lebegő hangzatok előállítására összpontosul, néhol csodás szférák zenéjének élményét adva. Kár, hogy a borítóhoz szöveg melléklet nincs, így Nadolski zenei/esztétikai nézeteiből - melyeket Łukasiewicz lengyelül mond el - nem sokat tudtam meg.

(folytatás a következő számban!)

Az előző korong meghallgatása után joggal merülhet fel a kérdés: sikerülhet-e a művészi továbblépés? Lemezgyűjtők a megmondható, hogy számtalan művész a zeneileg jólsikerült albuma után már csak önmaga langyos utánerzései tudja produkálni. Dudásnak ez a továbblépés 1982-es lemezeivel - ha kis lépessel is, de - sikerült. A Rayna-kiadónál megjelent újabb albumával ugyan nem távolodott el túlságosan a "Kerülő" palettájától, de a "bordo árnyalatok" mégis határozott fejlődés eredményei. Ugyanakkor erősödtek a zenében a rak (rock) stílusjegyei is. Dudás (klarinét) partnerei az ugyancsak külföldi illetőségű Zoller Attila (gitar), Bert Thompson (nagybőgő) és Kurt Billker (dobok) voltak. A "Monte Carlo"-n felhangzó számok:

- A/1. Urban Blues (Városi blúz)
2. Rumpelstilzchen (Zorgómanó)
B/1. The Gambler (A kártyás)
2. Sunday Afternoon (Vasárnap délután)
3. Mistral (Misztrál)

A darabok - az egy "Zorgómanó" kivételével, amely Zoller-mű - Dudás szerzeményei. Szó ami szó, hallhatunk itt sok szépet, ami a harmóniakra ehhez zenerajongókat boldogsággal tölthet el, de például az "A kártyás" egyébként gyönyörű, mélytónusú klarinéthangjai vagy hangulatos gitárrögtönzése mögött eléggé unalmas ritmusrészleg-játékot hallunk. A "Zorgómanóban" a szaggatott, törede-

zett, kiáltásszerű témából kifejlődő improvizációk (klarinét, gitár) után öncélúvá válik a zene. Kiemelném viszont a logikus fejlesztést a "Misztrál" (mediterrán tengeri szél) és a "Városi blúz" című számokban; itt szinte minden hangnak "helye" van. (Az utóbbi szám egyébként Monacóban, a "Dzseztémák 11. Nemzetközi Versenyén" a "Legjobb Kompozíció Díját" kapta 1982-ben.) Kellemes élmény a "Vasárnap délután" is könnyed, spanyolos ritmusával, melegtónusú klarinéthangjaival. Zoller Attilától hallhatunk néhány izgalmas gitárfutamot és rögtönzést, de érzésem szerint inkább jelenlétével, szemléletével hatott teremkenyítőleg. A "Monte Carlo" ugyanis hibái - kritikusi köztöködésem (?) - ellenére jó lemez!

1985-ben a Konnex-cég emblemaival jelent meg a következő Dudás-album, a "Sunshine State" (Napfény-állam). A nemzetközi összetételű zenekarban a német Toto Blanke (gitár), a bolgár Teodossy Stoykov (basszusgitár) és a német Ernst Hertmann voltak Dudás partnerei. A lemez populárisabb nyelvezete könnyebb, szórakoztatóbb muzsikát ígér, mint az előző két album. Sajnos viszont, hogy ez a törekvés egy kissé a zenél színvonalára vált. A felvett nyolc számból:

- A/1. Surfriding (Szorfozás)
2. For Gabor (I Remenber Gabor Szabo) (Gábornak (Szabó Gáborra emlékezem))
3. Pacific Coast Highway (Csendes-óceán-parti főút)
4. At "Carmelo's" (Carmeloénál)
B/1. Back To L.A. (Vissza Los Angelesbe)
2. Que tal Carlos (Mi van Carlos?) (Blanke)
3. 55 mph (55 mérföld/óra) (Hartmann)
4. No Dance (Tilos a tánc!) (Hartmann)

ugyanis csak hármat nevezhetnék igazán jónak

("Szorfozás", "Vissza Los Angelesbe", "Mi van Carlos?"). Ezekben hallhatunk nagyon szép, zeneileg "tisztá" klarinét és gitárrögtönzéseket ("Szorfozás"); szépen felépített, bár nem túl jelentős rak gitárimprovizációt ("Vissza Los Angelesbe"); vagy rövid klarinét/gitár fantáziát ("Mi van Carlos?"). Szép a latinrak-stílus világhírű "feltalálójának", Szabó Gábor emlékének ajánlott darab is, bár nem sikerült igazán jelentőse a finom gitárrögtönzések a szomorkás, kissé töredezett és hatáson tagolt téma ellenére sem. Figyelemre méltó a "Csendes-óceán-parti főút" is a szépen kidolgozott, tisztahangzású rögtönzésekkel (klarinét, majd gitár), melyet a néhol túl színpadias utóhangszeres játék húz vissza. A dzsejtrak jegyében készült készült két utolsó dal pedig (Hartmann szerzeményei) legfeljebb Blanke és Dudás rögtönzései miatt élvezhető.

LIBISCH KÁROLY

Dudás Lajos

"Enciánkék hangok és jelek"

(Dudás Lajos lemezei - második rész)

A következő, 1986-ban megjelent lemezen a Dudás vezette zenekart CL-4-nek nevezzük, utalva a négy klarinétos: Dudás Lajos, Theo Jorgensmann, Dieter Kuhr és Ekhart Koltermann egyenragú műhelymunkájára. Az "Alte und neue Wege" (Régi és új utak) című lemezen rajtuk kívül szerepel még Gerald Doecke klarinétos is. A felvett számok:

- A/1. Standorf (Székely) (Jorgensmann)
2. Minimal Musical (Pici zenés játék) (Dudás)
3. Mood Indigo (Indigókék hangulat) (Ellington/Bigard/Jorgensmann)
B/1. Eurowalzer (Eurokeringő) (Koltermann)
2. Miniaturen (Miniatúrák) (Hallauer/Dudás)
3. No Name (Semmi cím) (Grave)
4. Unfug (Helytelenkedés) (Niehaus)

- közül a művek többsége (4) ugyan műfajilag dzsej - imitált ritmusrészleggel -, de ezek is eléggé "furesán" hangzanak. A többi pedig ("Székely", "Eurokeringő", "Helytelenkedés") kamarazene a javából. Számomra legtöbbit az "Eurokeringő" adott: ez színek, hangulatok váltakozása, jeladás jellegű befújások témává kerekedése dzsejszerű rögtönzéssel a csodás basszusklarinét-futamok felett. Szintén megfogott a klarinétok nyíló vi-rághoz hasonló kitarulkozása a "Helytelenkedésben". Két zenészerző: Bartók Béla és André Jolivet jutott eszembe a "Székely" lassú témája hallgatásakor, hogy a végére egy forgásérzetet keltő, visszaterő téma felelti, jeladás-szerű futamokkal buvoljon el - telt basszus-klarinét hangokkal kísérve. Az "Indigókék hangulat" címen felhangzó művet leginkább "gyász-regtájmak" nevezném - groteszkbeajló, szaxofonszerű klarinét-rögtönzéseivel. Az egyetlen darab, amelyben nem érzek elég művészi erőt, lendületet, a kétfételes "Miniaturák". Összességében viszont ez az album is nagyszerűen sikerült. Értő befogadásához viszont sok figyelem és elfogulatlan zenei ízlés szükséges.

Szerintem Dudás Lajos e lemezénél nem jól válogatta meg partnereit, hiszen rajta kívül csak Blanke játéka hozott színt a felvetelekbe. A többiek nem igazán tudták átvenni a rabkól a lendületet, keménységet, melyek nélkül a számok "langyosn", blodliizúve váltak (és ezalól az egyébként hatásosan, pontosan doboló Kőszegi Imre sem kivétel).

Dudás Lajos az öt korúlvevő hazai csöndet tervezte megtörni a következö, sorrendben hetedik nagylemezével. A felvételeket azon rendje-möja szerint elkészítette, majd felajánlotta kiadásra a Hungaroton-nak, amely azt "helyből" elutasította (volt már ilyen!). Ezek után Konnex-márkán került kiadásra a "Mistral" (Misztrál) című Dudás (pontosabban ezúttal Dudás/Vig) album. Dudás Lajos (klarinét) és a Californiában élő Vig Tommy (vibrafon) kísérei Szudy János (dobok) és Teodossy Stoykov (nagybögö) voltak. A felvételek a Munsteri Dzszerfesztiválon készültek 1986-ban. A számok (a jelzettek kivételével Dudás szerzeményei):

- A/1. Benny
 2. Folksong (Népdal)
 3. Capriccio (Kaprisz)
 [Paganini/Vig]
 B/1. Echo (Visszhang)
 2. Köln [Vig]
 3. Mistral (Misztrál)

Ez az album összefoglalása az eddigi lemezeknek, hiszen a témák egy része rajta lehetne a "Régi és új utak"-on, illetve a "Kerülő" hangulatát idézi, míg a "Misztrál" a "Monte Carlo"-n egyszer már megjelent (persze nem Viggel). A számok közül három klarinét/vibrafon kettös ("Népdal", "Visszhang", "Köln"), a többi pedig ritmusrészleggel is kiegészített dzsez. Az előző lemezekhez képest tehát zenei újdonságokat nem hallhatunk. Ami viszont érdekessé teszi a lemezt, hogy két ilyen eltérő zenészezés - Dudás a tóprengö, elmélyült; míg Vig virtuöz - hogyan tud egymáshoz alkalmazkodni, együttműködni. Nos, ez három darabnál ("Benny", "Népdal", "Misztrál") sikerült. E számok mindenképpen hatásosak, élvezetesek még akkor is, ha zenei szövetük néhol néhol egyenetlenné válik (például a "Népdal" néhány sematikus fordulata vibrafonon stb.). A Dudás játéka nélkül felvett Paganini átiratban Vig Tamás a bravúros futamok mellett meditativ színekből is bemutatót tart. Nem sikerült viszont a B-oldalon hallható "Visszhang" és "Köln" című darabok; az előbbi futamai és motívumai nem állnak össze kompozícióvá, míg a második a jólsikerült, szép témát egy zavaros vonalvezetésű rogtónzésig fejlesztí.

Az ismertetett albumok után beszéljünk Dudás Lajos játéktípusáról is. Számomra kellemes élményt jelentett az a tény, hogy bár Dudás többféleképpen képes megszólaltatni hangszerét, egyes lemezein belül aránylag egységesebb hangon fúj! Mindegyiken megtalálható az a 2-3 hangzótípus, mely az adott lemez hangulatához legjobban illik (például a "Bach"-lemezen teljesen más a díszítmódja, mint a "Monte Carlon"). Az "Ellentétek" óta pedig megjelenik (először szaxofonon) a folyondárszerűen terjeszkedö, rövid megtorpanásokkal tagolt témafejlés, melynek csúcspontjai a késöbbi "Kerülő", "Monte Carlo" vagy a "Régi és új utak" albumokon találhatók. Szépek és jellegzetesek azok a levegösen-melegen, vibrálóan megfújt, gyors aprózásból és hosszabb értékű lezárásból álló futamok is, melyek legszebb példái a "Monte Carlo"-n hallhatjuk. S Mivel nem elkötelezettje egyetlen stílusnak sem, többféle közönségreteggnek lehetne egyszerre kedvence. Ehhez pedig egyetlen lépést kell már "csak" megtennie: kilépni az öt körülvevö ismeretlenségéből!

"Csodák pedig nincsenek" *

Az a varázslat, amivel Dudás Lajos meggyözött engem művészi igazságairól, az az Alte und neu wege (Régi és új utak), a Detour (Kerülő) vagy a Monte Carlo albumain tarult fel. Elöttem minden hangi cikornyájával együtt. A Nebuló-együttes egykori tagja, az 1965-óta kulföldön, jelenleg Neussban (Németország) élő klarinét művész/tanár itthon szinte teljesen ismeretlen. Tevékenységéről most nem kívánok szólni - ezt a pécsi Pannontón kiadó kötetében Simon Géza 1990-ben már megtette -, inkább újabb zenei élményeim foglalom össze egy hazai kiadású kazetta és Dudás Lajos felesége nevet viselő Rayna lemezmarka

A Pannontón kiadásában megjelent tizszámú Dudás-kazetta 1978-88. közötti évek nagylemezeiről válogatott. E kazetta második oldalára néhány olyan darab is felkerült, ami eddig sehol

máshol nem jelent meg. A Radio Jazzgroup Frankfurt előadásában három Dudás-szerzeményt hallhatunk:

1. Blueduette (Kékkettösök)
2. Minimal Musical (A legkisebb zenés játék)
3. Song For Jinni (Dal Jinninek)

A három, egyebkent kitunö darab hallgatásakor szinte fejbever az első 12-utemes témájának fektelen uniszónója (két szaxofon + klarinét) a zaklatott dobkiséret felett, amelyet az életteli klarinét- és a folyott dormogésból felszakadó harsonarogtonzés (Albert Mangelsdorff szóloja) követ a mintaszerűen megszólaló ritmusrészleg játékára. "A legkisebb zenés játék" témáját már egyszer felvették a négy klarinétost foglalkoztató CL-4 együttessel, melynek vezetője akkor meg Dudás volt ("Régi és új utak"-album). Az ott csak klarinétokon eljátszott darab itt valamivel gyorsabb tempóban és szabályos ritmusrészleggel hallható. A kissé visszafogottan játszott téma és az átvezető részek nagyzenekari hangzásai közé beépülő improvizációs periódusok (zongora, klarinét) közül Dudás hosszánivelö rogtónzése különleges elmeny. A szignál-szerű osztinatóval kezdödö és puritan egyszerűségű harmadik darab ("Dal Jinninek") jó példája annak, hogyan kell dzsezrak (jazzrock) stílusú számot korszerűen megalkotni, nem túlporgetve rogtónzó periódusokkal. Ez utóbbiak személyeshangúak, logikusan építkezők (klarinét, szaxofon).

Sajnos a kazetta kísérszövege nem ad semmi információt a zenekar felállításáról, pedig teljesítményük alapján nemelyikük nevével érdemes megismerkednünk. A zenekar verbö, telt hangzása felett felhangzó dallamokban mindenképpen Dudás nagyívü, tiszta, fényes futamai a meghatározóak. Belölük a modern dzsez

(jazz) egyéni megközelítése mindig egy személyes hangon hallatszik. Emellett a zene mégsem válik magamutogató omlengessé. Játékán valahogy azt érzem, hogy a zenész csak nekem játszik. Emellett a nagybögös (Gunter Lenz) erőteljes, fantáziadus futamait és a zongorista (Markus Becker) szerény, takarékos, és a hangsúlyos hangok ritmikai elcsúsztatásaival fűszerezett kiséretét emelném ki az egységében is kitunö zenekarból.

A Change Of Time (Idöváltozás) jelképeréjü címen 1990-ben megjelent kompaktlemez zeneanyaga nem mutat olyan egységes képet, mint Dudás első hat nagylemeze, avagy a fentebb említett három szám. Erzesem szerint az idő változásával Dudás Lajos is változni, újítani próbált, de még tényszerűen nem döntötte el, hogy merre. Ez a probléma már az előző években is jelen volt, hiszen a dzsez, dzsezrak mellett klaszszikus és kortársi műzene is szerepelt már Dudás műsorán. Az 1987-ig kiadott albumain azonban mindig egy stíluskörbe tartozó számok kerültek egy nagylemezre. A Mistral (Misztrál) felvételei (1986.) óta viszont vagy visszatekintés jelleggel készült zenei lenyomat (például a Pannontón '89-es kazettája, '90-es lemeze), vagy pedig muhelymunkákat tartalmazó összeállítás született, mint ez a lemez. A CL-4-gyel már megfogalmazódott kérdés: miszerint a kamarázene, a dzsez avagy ezek ötvözése ad-e korszerű zenei nyelvet? - ez az összeállítás nem tud egyértelmű választ adni. A tizszámú gyűjtemeny ugyanis egymás mellé helyezi, de nem osszezi a lehetséges megoldásokat. Dudás Lajos (klarinét) elképzeleseihez megnyerte a szintén Németországban élő és a Qualiton-zenekarral egykoron dzsezt is eneklö operaénekessöt, Szirmay Martat; hegedun a zenészerzőket már nevet szerzett Manfred Niehaus játszik; Sebastian Buchholz altszaxofonozik; míg

a két fős ritmusrészleget a már több Dudas-albumon szereplő Teodosy Stoykov (nagybőgő) és Kurt Billker (dobok) alkotja. Az elhangzó darabok:

1. Backstage {Szinfalak-mogotti}
[Dudas]
2. Wiegenlied {Bölcsődal}
[Dudas]
3. Children at Play {Játszó gyermekek}
[Dudas]
4. Internezzo {Kozjáték}
[Buchholz - Dudas]
5. Bagpiper {Dudás}
[Dudas]
6. Change of Time {Időváltozás}
[Dudas]
7. Eleven and half bar blues {Tizenegy es fel bar blúz}
[Haurand]
8. Volkes Stimme {Népi hangok}
[Dudas, szöveg: ismeretlen]
9. Weltende {Világvége}
[Niehaus, szöveg: von Hoddiss]
10. Coda {Fuggelek}
[Buchholz - Dudas]

A számok formailag/stilisztikailag három fő csoportba rendezhetőek: a téma/rogtónzés típusú dzsez alkotja a műsor 40 %-át (1., 3., 5., 7. szám); főtéma nélküli egyívű rogtónzés 20% (4. és 10. darab); kortársi kamarazenének nevezhetjük a fennmaradó négy művet.

A dzsezdarabok stílusában az "Ellentétek" (Contrasts), de legfőképpen a "Kerülő" című albumok zenei folytatását látom. Olyannyira érzem ezt, hogy például a "Dudas" című darab rogtónzései végeztével, a téma újbóli visszatérésekor a "Kerülő"-album "Lágy hullámok" (Soft Waves) című számának visszatéréset várnám, s nem a mű eredeti témáját. Ez a szám egyébként az "Ellentétek"-lemez "Dudák" (Cornettes) című darabja változata, eredetile-

ben pedig Bartók Béla népdalfeldolgozása. E lassabb változatban ének/klarinét/alt-szaxofon/nagybőgő felállásban eljátszott szép, bensőségesen érzékeny balladából alakul ki egy modern dzsezhangzás. Még egy népi jellegű szám található az összeállításban: a "Játszó gyermekek" parádés kórtáncca fejlődő, középtempójú, uniszónó-jellegű témájában (makedon oro, vagy szerb kolo) Szirmay szkat-eneke a figyelemre méltó. A szám kollektív rogtónzése és a hegedű improvizációja is izgalmas, csak Stoykov dzsezrak stílusú bőgőzése egysíkú. A nyitódarab ("Szinfalak-mogotti") azon csodák egyike lehetett volna, melyeket Dudas Lajos eddigi munkái alapján már természetesnek kéne tartanunk. A 2G-utemes téma ereszkedő/emelkedő dallamvonalak ellentétére épülő, uniszónó-jellegű elhangzása után azonban az improvizációkban Dudas csapongó futamait számomra össze-visszának tűnő alt-szaxofon-rogtónzés követi. Pedig a parádés bőgő/dob ritmusképleték és Niehaus tangoharmonika-szerű hegedű-osztinatója különleges élményt ígert. Buchholz egyébként nekem a "Dudas"-ban sem tetszik, itt rogtónzése nem túl meggyőző, számomra játéka szinte magánuggye, érdektelenné válik.

A "Tizenegy es fel bar blúz" középtempójú, nemesen egyszerű 12-utemes blúztémára készült darab, hangulatos bőgőszóval. Nem tetszik viszont az "Időváltozás" bőgőszólója, elsősorban nem eléggé tiszta vonalvezetése miatt. Itt a szabadon kezelt rubató énekszólám (uniszónó hangszerkísérettel) egyébként nem csak Niehaus disszonáns hegedű-orgonapontjai miatt érdekes, hanem ez az egyetlen szám a lemezen, ahol egy bizonytalanság érzes elérése érdekében Szirmay Márta negyedhangokon is énekel. A szám stílusa azért is különleges, mert kortársi műzenét hallhatunk, dzsezbőgő-kisérettel.

A rogtónzés-jellegű számokban csak klarinét/alt-szaxofon/nagybőgő hármast hallhatunk. Stoykov nagyszerű játéka felett a "Kozjáték"-ban a klarinét kigyóvonalai a kezdeményezők, majd a szaxofon egyre erőteljesebb hangjával úgy veszi át a dallamalkotás főirányát, hogy egy személyes-hangú vallomásként érkezik meg a nyugvópontra. A "Fuggelek"-ben a lassú folyamból kibontakozó, egymásbafonódó párosjátékok után a két szólóhangszer dallamvonala egymástól eltávolodik, majd a klarinét végig tisztán hangzó futamait a szaxofon reszelős hangzásokkal ellentétozza. Mindkét darab a pillanat megragadása, de végül éppen ezért egyik sem vált, nem válhatott igazi kompozícióvá.

A "Bölcsődal" műzene (a "Régi és új utak" album stílusát folytató kamarazene), szöveg nélküli énekkel. A 8-utemes, lassú témából kifejlődő kollektív rogtónzés hangzatláncok egymásbakapcsolódásával építkezik. A "Népi hang" német nyelven előadott, két terctávolságra elhelyezkedő hangra épülő, lassú repetitív zene (a dallamvonal klarinét-általi körülfutásával). A "Világveg" szintén német nyelvű, két hasonló szakaszra épülő átkomponált dal. E három darab közül az első az a típusú, jellegzetesen XX. századi kamaramű, melyek hangzásával el szokták riasztani a "gyanútlan" zenehallgatókat. Itt szerencsére csak két alkalommal hallható ilyen hangzó fordulat - a magas regiszterekbe feljutó erős, gyors és éles futam - úgy, hogy e borzongató erzesvilágával együtt is élvezetessé vált a zene. A két szöveges dal pedig egyszerű karakterdarab.

Teljes felállásban a zenekar csak négy darabban játszik (az 1., 3., 5., 6. számok); a Buchholzzal közös szerzemények klarinét/alt-szaxofon/nagybőgő hármások; míg a többin a szaxofon

és a dob nem szerepel. Dudas játéka alkalmazkodik a számok stílusához és az egyetlen dzsezrak stílusú darab együttes rogtónzésétől eltekintve végig tisztán intonál, játéka legtöbbször zaklatott, felkavaró. Midezekhez megfelelően érzékeny partnert talált az énekes Szirmay Márta (akinek néhány apró elcsúszása mellett sok izgalmas hangzást köszönhetünk) és a hegedűn játszó Manfred Niehaus (aki néhány darab hangsúlyát igencsak átértékeltethette!) személyében. Billker nagyszerű dobos, s csak a nagybőgős és az altos nem nyújtott mindenkor számomra meggyőző produkciót.

Mivel csodák nincsenek, ez a gyűjtemény sem lesz nagyszerű kiadvány, ami nem elsősorban a számok zenei színvonala, hanem műfaji különbozóságuk számlájára írható majd. Nehéz lett volna ugyanis ezt a zenei univerzumot - többféle stílusú darabot - jólhangzó egésszé szervezni. De ez talán nem is szükséges, mert Dudas Lajos e lemezével így is újabb kapukat nyithat érzéseink falán. Szépen csöndben, egyesével nyissuk fel őket, hogy teljes fényében ragyoghasson fel a mögöttük megbúvó világ!

(folytatás a következő számban!)

* Az előzőekben közölt, 1988.-ban 30 példányban kiadott "Enciánkék hangok és jelek" tanulmány folytatásaként készült a "Csodák pedig nincsenek" című, 1992.-ben egy kri-

NOUVA FILM

Charlot

A nyáron szököárként söpört végig a világon a Wayne World című film. Nyomta az MTV, a sajtó és aztán lassan elérkezett Magyarországra is. Eltökélt szándékom volt megnézni a filmet. Bevallom, jobban szeretek egy jó komédiát, mint egy rossz művészfilmet. Szóval vártam a filmet, és a döbbenet erejével hatott rám a hír, hogy a heavy zenével tele-tűzdelt komédia két főszereplőjének a magyar hangja: Szikora Róbert és Geszti Péter. És ez még semmi. A szinkronhangok között szerepel még Szandi is, aki egy talpig bőrben gitározó hölgynek kölcsönözte a hangját.

A kedves szinkrongyártóknak ismét sikerült elvenniük a kedvem egy filmtől. Csak érdeklődésképpen, a filmben szereplő Alice Cooper-t ki szinkronizálta? Haumann Péter?

Emir Kusturica a Cannes-ban ki-tűbször kitüntetett Sarajevo-i Bosnyák filmrendező Amerikában Fate Dunnaway és Jonny Deep főszereplésével elkészítette 4. filmjét aminek a címe „Arizona Dream”. A film forgatása alatt Emirnek egy Sarajevo melletti táborban meghalt az édesapja. A rendező többször kérte őt, hadja el az országot menjen ki hozzá amerikába, de az idős ember képtelen volt elhagyni a várost amelyet szeretett, és az utolsó percig nem tudta elhinni azt ami körülötte történt. Emir Kusturica legújabb filmjét édesapja emlékének szentelte.

Valahol Indiában, egy kimerőhatatlan nevű faluban, Bernar-
do Bertolucci új filmjét forgatja. A címe: „A kis Buddha”. A
vesszi körül, ám az egyik technikás, egy rámenős újságírónak,
inkább a producernek, hogy a film Buddha öltöztetése és egyben utolsó
Az alkotás producere Jeremy Thomas, aki angol származású, mintán
egyre jobban ké
A film producere Jeremy Thomas, aki angol származású, mintán
lelkesült a filmről, mintán megismerkedett a részleteivel: „A
reinkarnáció egy nagyon, nagyon.....bonyolult dolog.”
Bertolucci az „Utolsó tengeri kincsetől” az „Utolsó kínai Csá-
szár-ig” mindig ugyanazt a történetet vizuálisan, egy ember
aki átalakul.
A filmben Buddhát Lena Heavens alakítja.
Végül még egy érdekesség: Forgatás közben a csapón a „Kis Buddha”
helyett az áll: „A kis sherpa”. A címváltoztatás oka pedig, hogy
egy csoport Buddhista szerzetes nem nézte jó szemmel, hogy a
Buddha név elő adaterült a „kis” jelző. El gondolta volna, hogy
olyan emberek is tudnak kicsinyesnek lenni, akik a toleranciát
mindenkor elő hozzák.

R.W.Fassbinder minden idők egyik legnagyobb rendezője. Volt. Mára csak a filmjei és az emléke maradtak meg. Csak tavaly múlt lo éve, hogy meghalt. A magányos provokátor, akire ezúttal emlékezünk, a Renata Lajfer-rel készült interjún keresztül. A rendező és Renata Lajfer közeli munkatársak voltak már a kezdeti időkben, de míg mások Fassbinder közeléből mindenáron megpróbálták híressé válni, Renata mindig a háttérben maradt. Viszont cserébe olyan dolgokat tud a rendezőről, mint kevesen mások. Az interjút a Beograd-i VREME című hetilapból fordítottuk.

Hol és mikor ismerte meg Fassbindert?

A hatvanas években a háborús és háború utáni generációk megpróbáltak szembeszállni az akkor uralkodó téves nézetekkel. A hatalom erősödésével és azzal a szörnyű háborúval, amelyet az amerikai hadsereg folytatott Vietnámban.

Ez az idő egybeesett a német film korszakával, amely abban az időben a szülőföld romantikáját, nagypapa emlékeit vagy tiszta szexet tudott csak nyújtani. Ekkor ismertem meg Fassbindert. Mindketten a háború gyermekei voltunk, mindketten elvált szülők gyermekei és mindketten azok szerettünk volna lenni, amik vagyunk, nem pedig azok amint mások szerettek volna.

Igy kerültünk 1967 táján a müncheni Action Theatre-be. Ez a csoport nem úgy akart működni, mint államilag támogatott színház, hanem önállóan a New York-i Living Theatre mintájára. Fassbinder ekkorra már kölcsönzött pénzen forgatott két rövidfilmet, 1965-ben és '66-ban és volt egy sikertelen kísérlete, hogy befejezetlen középiskolával beiratkozzon az akkor létrehozott Film és tv akadémiaára. Berlinben. *Megalakulásakor kik voltak a tagjai az Action Theatre-nek?*

Hanna Scheynle, Ursula Stratz, Peer Raben, Kurt Raab, Ingrid Caven, Imi Hermann és egy rakás szerencsevadász, akik közül Fassbinder gyorsan kinőtte magát. A kőszani a csoporton belül uralkodott, szinte magikus erővel vezetett, mert minden úgy történt, amintha csak egy jótét pítészünk volna, ami örömmel töltött, el bennünket. Sem előtte, sem utána nem éreztünk azt az energiát, ami Fassbinderből áradt, úgy felém, mint a többiek irányába.

Kurt Raab ult a pénztárnál és amikor kegyenlített az adósságokat, előadás után mindenkiénk adott pár márkát.

Fassbinder vezetése alatt a csoport kreativitása 1969 körül érte el a csúcspontját. Sorra születtek ekkor a színházi darabok, filmek, rádiódramák, tv filmek. Ebben az "outsider" kommunában, állandóan voltak a veszekedések és az intrikák, amiket maga

Rainer főzött ki, mert szüksége volt rájuk, legalább annyira, mint a cigarettára, vagy a kenyérre.

Mikor kezdett el aktívan közreműködni Fassbinder filmjeiben?

Kezdetől fogva a csoporthoz tartoztam. A kommuna tagjának számítottam. 1969 táján szántam rá magam, hogy én is szerepeljek. Először mint "szkriptorka" a "Miért lett R. úr ármokfutó?" című filmben. A szkript munka nem nagyon elégitett ki, de olyan társaságban voltam, ahol hasonlóan gondolkodtak mint én, szabadon lélegezhettem és az enyéim között érezhettem magam. A kommuna 1968-tól felvette az Antitheater nevet.

Fassbinder úgy gondolta, hogy a terjesztők túl sok pénzt folóznak ki. 1969/70-ben tíz mozifilmet és egy tv filmet forgatott. Ilyen tempó mellett sohasem volt elég a pénz. Plusz még az is hozzátartozik, hogy Rainer szerette a gyors kocsikat, az utazást, a bulikat. A kommunában pedig valóban senki sem tartott számat a pénzről. Ekkor kért meg Rainer, hogy vegyem át a filmjeinek terjesztésével járó dolgokat. Fantasztikusan kitudta használni mások hajlamait és érzelmeit, amit iránta tápláltuk. Így lettem 1970-ben az "Amerikai katona" forgalmazójának irányítója. A filmet bemutatták a bécsi Wienalén 1971 tavaszán és persze rákényszerített az adóbeszedők hada, akik persze látni szerették volna az eddigi kényveléseket. Fassbinder nagyon komolyan magára vállalta, hogy a jövőbeli honoráriumából törleszti a majdnem 30000 márkás adósságunkat. Én persze az addigi munkámért nem kaptam semmit. *De akkor mégis magukra mozdított a szerencse?*

A siker nagyon gyorsan jött, a hetvenes évek elején, de ez azzal jött, hogy az első csoport Fassbinder körül szétesett. Szoros kapcsolatban maradtam Peer Rabennel, Kurt Raabbal, Ursula Stratzsal, aki az Action Theatre-t megalapította volt. Ingrid Caven 1970-től Rainer felesége lett. Ő volt az egyetlen nő, akinek sikerült női praktikkáival behálóznia őt. Tudta, hogy Rainer homoszexuális, azt gondolta, hogy így kényel-

mes és szabad az élete lehet, de gyorsan megjelentek a féltékenységi felhői házasságuk felett.

Hogy nézett ki a munka a szereplőkkel?

Csak rövid rendezői utasításokat adott. Hanna Schygulla-nak azt mondta: "Ne úgy játsz, mint Marillyn Monroe, te tényleg Marillyn Monroe vagy." Ingrid Cavennek Marlene Dietrich-nek kellett lennie, nem pedig játszania mint Marlene, magabiztosan. Ingrid így válaszolt neki: "Én vagyok itt a sztár!" Ezzel szinte irigységi rohantokat váltott ki Rainernél, mert a lelke mélyén saját magát Marillyn Monroe reinkarnációjának képzelte. Rainer Ingrid Cavennek megtiltotta mindenféle kapcsolatot velem, mert azt képzelte, hogy viszonyunk van. Valójában csak arról volt szó, hogy rokonságunk vagyunk. Ami Ingrid Caven illeti, képes volt szexuális kapcsolatot kezdeményezni bárkivel, csak hogy bosszant-hassa Rainert.

Hogyan viszonyult Fassbinder a tv-hez?

1972-ben a kölni tv felajánlotta Rainer-nek a "Nyolc óra nem a nap" című sorozatot. Ő ragaszkodott hozzá, hogy saját stábjával dolgozhasson és hogy én legyek a segédje. Amikor megkérdezték, hogy hogy nézek ki, azt felelte: "Egy kis kővér leszbikus csaj". Nagyon mérges lett, amikor közltem vele, hogy a kis kővér leszbikus csaj lefeküdt a sorozat producerével. Ezt ürülásként tartotta, de mégis az elkövetkezendő öt hónapban jól együttműködünk. Amikor az egyik színész védelmére keltem, akit állandóan zúhtatott, félrehívott és így szólt: "Jegem van úgy bennem a színészekkel, ahogy jénak látnom. Neked viszont a tenyereden kell lefordulnod őket."

Szintén a kölni tv számára készítettünk egy kétrészes tudományos-fantasztikus filmet "Párenvilágok" címen. Azokról az emberekről szólt, akik különböző manipulációkat folytatnak, csak hogy megmeneküljenek és visszatérhessenek valódi énjükhöz.

Rainer ezután a bochumi színházban is dolgozott, amit a "színházi király" Peter Zadek vezetett. Hogy megszabaduljon a komplexusától, amit Zadekkel szemben érzett, vett egy kutyát és Zadeknek nevezte el, hogy a színház kántinjában a színészek előtt ordíthasson rá: "Úlj le Zadek! Gyere ide Zadek! Kuss Zadek!" Később így magyarázta nekem az ember és a kutya viszonyát: "Egyedül a kutya képes az ember iránt olyan tiszteletet tanúsítani, amelyet az ember szeretne, de nem tud elérni. *Hogyan viselte Fassbinder a hírnevet?*

Valódi profivá vált. Nem járt ki a felvételek előtt a helyszínre, hogy megőrizze az első spontán találkozás élményét, a forgatás idejére. A szövegeket maga írta a szereplőknek, akiket maga választott ki a szerepekre. A forgatás alatt "képregényt" rajzolt, úgynevezett "stripboardot", úgyhogy a kameramannok és én is pontosan tudtuk mit akar. Így a forgatás minden probléma nélkül telt.

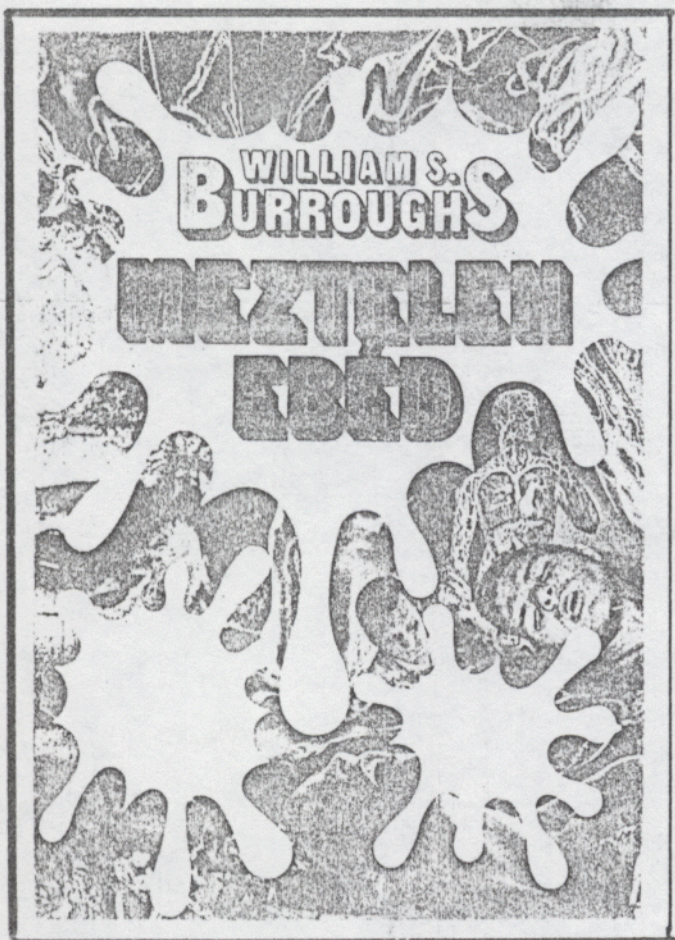

Képes volt a munkatársait olyan érzéssel beleültetni, hogy valami nagyon fontosat csinálnak, ez pedig úgy hatott rájuk mint valamilyen lobbitózer. Függetlenül váltunk tőle, ami jól jött a fiatalok közelségében, hogy híressé válnak. Először a csoport, ami velünk az Amerikaiakban együtt dolgozott 1976-ban szerbített, azt talán a leginkább vártam. Ez később nem volt elég az előtér, a közélet és a közéleti szerepek között. Egyre inkább inkább voltunk a közéleti szerepek között, amiket valamilyen nem illet meg maga körül. A közéleti szerepek között és előtérben az élet mellékes dolgait. mondta. Élete utolsó szakaszában élvezte a csoportot, akikkel híres lett. Rainer képtelen volt a fontos dolgokra koncentrálni. Utolsó filmjeiben munkatársai csoportját csupa hízelgő körbevette, hatalmas volt számára velük dolgozni. A híreim miatt, amit egyre nagyobb adópekokban szedett képtelen volt már a szexre is. Csak a csupasz élete maradt, de mit nyújthatott már neki ez az élet?

Egyik barátjától a halála előtt azt kérdezte: "Te hogy boldogul az életfelett?" Ezt a kérdést gyilkosai saját magának is feltette, de sohasem találta rá választ. Élete a magányos provokátorok élete volt.

Fassbinder filmjei fontosak maradnak tematikájuk és stílusuk miatt, amelyet német filmben addig soha nem láthattunk és nem is fogunk látni.

Nem szabad megtagadni az úgynevezett özvegyek köré, de az ő kétségbeesési, kihívásai, sebezhetősége, sírása, nevetése, boldogságai és a beismerése, hogy ő sem tökéletes, beleértve az életébe és már nem félek annyira.

"Massachusetts állam Legfelső Bírósága 1966. július 7-i határozatában nyilvánította, hogy William S. Burroughs Meztelen ebéd című műve nem obscén." - így az első mondat A Meztelen ebéd pere fejezetcím alatt.

Hoppái A gesztus az obscénénél is gesztustalanabb: fel sem lapoztam a könyvet, máris igyekez/né/nek belésmúlykolni egy hivatalosnak tűnő prekoncepciót. Hogy miért, csak feltételezésem vannak:

1./ A kiadó a pornóújások legalitása után is kikordának nézi az olvasót. /Az egyamban ülő kopasz cenzor innen kihúzott egy mondatot. A posztasztálinista kurva anyját!/
2./ A kiadónak épp a peranyag 35 oldalára volt szüksége ahhoz, hogy 226 Ft-ért árusíthassák a könyvet. /Megint dolgozott a kopasz cenzor, a kapitalista kurva anyját neki!/
3./ A fordítónak pénz kellett, ezért a peranyagot öntevékenyen lefordította. /.../.

Ha hiszed, ha nem, ez az írás nem obscén. Erről papírom is van. Ez az a papír.

Egyébiránt igen örülnék annak, ha valaki megajándékozna egy emberileg elfogadható magyarérettal a feltételezéseimet illetően.

Mindenesetre az első 35 oldalt kihagytam.

x

Jöhet a Bevezetés: a drog és a drogfogyasztó természetrajza; kívülről, belülről, tudományos alaposan.

Nagyon tanulságos és eleven írás. Dehát ezt már W.S.Burroughs követte el. Ki is az a cowboykalap, ezenüveg, szopotgölő-dényfejű vén faszi, aki a könyv belső lapjáról mered ránk?

"William Seward Burroughs 1914-ben született az Egyesült Államok-beli St. Louis-ban; bejárta Angliát, Franciaországot, Dél-Amerikát és Észak-Afrikát, élete jelentős részét hajóján kívül töltve - London, Párizs, Tanger, New York főbb tartózkodási helyei, ezen belül főleg New Yorkban, az ún. addictok, a kábítószerélvezők számára fenntartott különböző gyógyintéze-

NARKÓ

MÁGIA

tek, ahol életre szóló tapasztalatokra tett szert."

Isteni csoda, hogy ezt az egészet túlélte - dehát ezt már én teszem hozzá. /Információ a Magyar Narancsból, Balázs Attila tollából. Olvaszatok Narancsotl Kurvajó újság, majdnem olyan jó, mint a Nouve. Az a baja, hogy egy kicsit politizál./

A Meztelen ebéd amerikai első kiadása 1959-ben jelent meg, amit aztán példás lassúsággal, 33 év múltán, magyarra is lefordíthattak.

Kábszer? Asztet mink itten nem szeressük, mer olyan nincs is, ha nem irunk róla. Ugy ám, elvtársak!

x

Jé, milyen hülyeséget ír ez a Ginsberg a címlap belső oldalán! Aszongya: "Egyáltalán semmit nem kendőzött el, semmit sem hagyott ki." A kendőzés oká, de mi az, hogy semmit nem hagyott ki? Honnan tudja? Talán minden narkós egyformán vizionál?

x

Idézetek a könyvből. Ezek a mondatok akár a könyvről is szólhatnak.

"Eljutok a Szabadföldre. Tiszta, de dügunalom."

"Hiányzik ezekből az emlékekből minden nosztalgia, minden érzelem."

x

A könyv magáról a Betegségről szól. /Narkománia. Ha valaki még nem tudná./

"A betegség gyakran undort keltő részletei nem gyenge gyomroknak valók." - figyelmeztet tapintatosan a szerző.

Ne hallgass rá. Merülj el - ha tudsz - az olykor egészen szédítő részletekben.

Naturalista nappali élmok. Nem szól a vökör, nem kell felébredned, csak ne felejtsd el jegyzetelni közben.

Hol bukkan fel a való világ emléképe, meddig tart az ételt

vízidő határa, hol kezdődik a fantázia? Felesleges kérdések, amiket szívesen feltennél valakinek.

A nagy műbaszások víziói a legszebbek. Andalítóan képtelenek, mint egy hajnali naplemente a sziklás tengerparton.

x

Ha a könyvből készült filmet is láthattad, mázlista vagy. /Nekem nem jött össze./

x

"Említettem már azt az embert, aki megtanította beszélni a saggát? Közben a hasa le a föl mozgott, képzelheted, mert úgy kellett kifingani neki a szavakat. Ilyet még életemben nem pipáltam."

Hát, ilyen ez a könyv.

- OLASZ S. -

MEGJELENT!

CÍMŰ KAZETTÁJA

KAPHATÓ NARANCS KLUB SZENTES SPORTSZÁLLÓ. Csongrádi

MEGRENDELHETŐ

FANATIC MŰHELY Szentés, Pf.:102. 6601

THE EX / TOM CORA